



UNIVERSUL ȘCOLII

- *Editorial*
- *Evenimente din viața școlii*
- *Opinii*
- *Didactica*
- *Proiecte educaționale*
- *Edi*
- *Noutăți editoriale*
- *Diverse*
- *Informații utile*

**EDITURA UNIVERSUL ȘCOLII**

a CASEI CORPULUI DIDACTIC ALBA

Alba Iulia, Str. G. Bethlen nr. 7, Cod 510009

Tel. 0258/826147, Fax. 0258/833101

Web: www.ccdab.ro,E-mail: office@ccdab.ro**Director:****Prof. Dărămuș Eugenia Marcela****Redactor șef:** prof. Oros Ligia Elena**Redactori:** prof. Crișan Monica, prof. Popa Ramona Claudia, prof. Nandrea Maria, doc. Cutean Irina**Colaboratori:** insp. gen. prof. Sandu Cornel
conf. univ. dr. Panaite Ovidiu**Tehnoredactare:** aj. analist programator
Popa Ioan**Corectura:** Prof. Nandrea Maria

© Autorii, conform legislației în vigoare, răspund în fața legii, în ceea ce privește plagiatul sau orice altă formă de atingere a dreptului de autor.

**SUMAR**

Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul sau Sânzâienele. Tradiții și credințe populare specifice poporului român - Prof. Sgubea Luminița	3
Un nou eveniment spectacol și concurs destinat săptămânii francofoniei la Liceul de Arte „Regina Maria” Alba Iulia – Prof. Albescu Nadia - Flaviana	4
Dimensiunea sistemică a organizației școlare – Prof. Dărămuș Eugenia Marcela	7
Manipulare și persuasiune prin intermediul mass-media – Prof. Oros Ligia	8
Identificarea și abordarea de intervenție a bullyingului în școală – Prof. Croitoru Felicia-Melania	10
Importanța metodelor de predare-evaluare interactivă în învățământul primar – Prof. inv. primar Giura Ioana Clara	15
Pagină de jurnal. Amintiri cu Finu - Prof. Bălan Anca	16
Educație pentru dezvoltare durabilă a României. Invitație la cercetare – Prof. Jude Laurențiu	18
Fișă de recapitulare pentru testul inițial clasa a XI-a – Prof. Basarabă Mihaela	29
Proiect de activitate integrată – Prof. inv. preșcolar Balea Livia - Valentina	31
Parteneri în educație – Prof. Rusu Valentina	33
Conceptul de „deficiență de învățare” – Prof. inv. primar Pleșa Denisa - Elena	35
Stimularea interesului pentru lectură în ciclul primar – Prof. inv. primar Presecan Sabina Adriana	36
Proiect Erasmus+, KEY TO MY CARRER BY HAVING INTELLECTUAL NORMS KEYCHAIN 2020-2023 – Prof. Bolca Geanina	38

Educația STEAM și proiectarea E-R-R – <i>Prof. Cîndea Tereza</i>	39
Rolul muzicii sacre în dezvoltarea personalității copiilor. Activitate educativă extrașcolară - Prof. Sgubea Luminița	41
Preșcolarul și lumea minunată a poveștilor - <i>Prof. înv. preșcolar Filip Ancuța Diana</i>	43

NAȘTEREA SFÂNTULUI IOAN BOTEZĂTORUL SAU SÂNZIENELE. TRADIȚII ȘI CREDINȚE POPULARE SPECIFICE POPORULUI ROMÂN

Prof. Sgubea Luminița, Școala Gimnazială Nr.3 Cugir

În ziua de 24 iunie a fiecărui an, Biserica Ortodoxă prăznuiește Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul, sărbătoare cunoscută în popor și sub denumirea de *Sânzâiene* sau *Drăgaica*. Cu acest prilej, un grup de elevi ai Școlii Gimnaziale Nr.3 Cugir, coordonați de cadrele didactice Luminița Sgubea, Rodica Gălățeanu și Anca Herlea, au participat la activitățile cuprinse în cadrul proiectului educațional „24 iunie - Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul sau Sânzîenele. Tradiții și credințe populare specifice poporului român”.

Ideea acestui proiect a pornind de la premisa: *Dacă nu ne cunoaștem credința și obiceiurile, nu știm cine suntem!* Activitățile propuse în cadrul proiectului au izvorât din dorința de a face cunoscută copiilor tradiția creștină și obiceiurile populare specifice neamului nostru. De asemenea, prin acest proiect s-a încercat sensibilizarea și creșterea respectului elevilor față de valorile care ne definesc, în vederea păstrării și valorificării tradițiilor și obiceiurilor specifice poporului român.

Activitățile au debutat luni, 19 iunie, prin pregătirea și stabilirea responsabilităților persoanelor implicate în realizarea proiectului, un moment deosebit constituindu-l activitățile desfășurate în Ajunul sărbătorii Nașterii Sfântului Ioan Botezătorul. Cu acest prilej, elevilor li s-a oferit oportunitatea de a petrece, timp de câteva ore, clipe unice, binecuvântate, într-un decor mirific, începând de la culesul florilor de sânzâiene și a spicelor de grâu din holdele pârguite, până la șezătoarea din *Poiana cu goruni* a satului Vinerea, localitate limitrofă orașului Cugir, unde copiii au împletit coronițe și au ascultat *Legenda Sânzienelor*.

În liniștea codrului, cu multă măiestrie, d-na învă. Anca Herlea a depănat povești din vatra satului, explicându-le celor prezenți semnificația culesului florilor de sânzîene în ajun de praznic și a împletirii cununilor. D-na profesor de limba și literatura română, Rodica Gălățeanu, le-a vorbit copiilor despre diferența dintre mit, supersiție și obicei popular, invitându-i pe cei care doresc să afle mai multe să lectureze romanul „Noaptea de Sânzîene” a scriitorului Mircea Eliade. În final, d-na profesor de religie Luminița Sgubea a prezentat semnificația religioasă a sărbătorii precum și proprietățile terapeutice ale sânzâienelor.

Nu au lipsit, desigur, nici plăcintele tradiționale de post, pe care copiii le-au așteptat cu multă nerăbdare. Roadele activității nu s-au lăsat așteptate. Ca răsplată a muncii depuse, cadrele didactice au avut bucuria, hărăzită de Dumnezeu, de a privi chipurile vesele ale copiilor zburdând pe pajiștea înverzită a poienii cu goruni seculari, îmbrăcați în frumoasele ii românești și purtând pe cap coronițe din flori de sânzîene.

Timpul s-a oprit parcă în loc, doar glasurile cristaline ale copiilor se mai auzau în liniștea serii care, treptat, a început să se aștearnă, vestindu-ne că e timpul să ne îndreptăm spre casă.

Activitățile proiectului s-au încheiat sâmbătă, fiind încununată de participarea la Sfânta Liturghie, în ziua praznicului Nașterii Sfântului Ioan Botezătorul, prilej de mare bucurie și binecuvântare cerească.





UN NOU EVENIMENT-SPECTACOL ȘI CONCURS DESTINAT SĂPTĂMÂNII FRANCOFONIEI, LA LICEUL DE ARTE „REGINA MARIA” DIN ALBA IULIA

Prof. dr. Albescu Nadia-Flaviana, Liceul de Arte „Regina Maria” Alba Iulia

Sfârșitul lunii martie 2023, în cadrul Liceului de Arte „Regina Maria” din Alba Iulia, aflat sub conducerea domnului director Daniel Fonoage, a marcat un nou eveniment destinat Săptămânii Francofoniei și Zilei europene a Francofoniei. Așa cum am fost deja obișnuiți în ultimii ani, festivitatea s-a concretizat într-o demonstrație francofonă, de înaltă ținută artistică, la care au performat elevi și profesori ai Liceului de Arte, francofoni și simpatizanți francofoni. Au fost prezenți reprezentanți ai Inspectoratului Școlar Județean Alba și profesori din instituțiile partenere.

Spectacolul a prilejuit și desfășurarea secțiunii I (Dire tes dix mots sur toi-meme) a concursului județean interdisciplinar „Sub semnul creativității”, ediția a IV-a, coordonat de prof.dr. Nadia-Flaviana Albescu. În cadrul acestei secțiuni elevii de gimnaziu au putut participa la o

demonstrație de interpretare liberă. Printre membrii juriului s-au numărat: Insp. Corina Popoviciu, Insp. Camelia Oniga și prof. Marinela Marincea. Concursul, cu cele trei secțiuni ale sale, s-a desfășurat în jurul evenimentului destinat Zilelor Francofoniei (*Dis-moi dix mots ...*) și al numelui marelui scriitor francez, Antoine de Saint-Exupéry.



Programul ce anunța evenimentul s-a prezentat în felul următor:

LE PROGRAMME DU SPECTACLE DE LA FRANCOPHONIE ET DES JOURNÉES DE LA
 LANGUE FRANÇAISE AU LYCÉE D'ART „REGINA MARIA” - ALBA IULIA, 2023
 PROGRAMUL SPECTACOLULUI DESTINAT FRANCOFONIEI ȘI ZILELOR LIMBII
 FRANCEZE LA LICEUL DE ARTE „REGINA MARIA” - ALBA IULIA
 LUNI, 21 MARTIE, 2023 (ora 11.15) - SALA DE CONCERTE

L'ACTION EST INSCRITE DANS LE CALENDRIER DE L'ORGANISATION
 INTERNATIONALE DE LA FRANCOPHONIE, SOUS L'EGIDE DU MINISTÈRE DE LA
 CULTURE (FRANCE)

ACȚIUNEA ESTE ÎNSCRISĂ ÎN CALENDARUL ORGANIZAȚIEI INTERNAȚIONALE A
 FRANCOFONIEI ȘI SE DERULEAZĂ SUB EGIDA MINISTERULUI CULTURII FRANCEZE)
<https://openagenda.com/slff-2023/events/dis-moi-dessine-moi-chante-moi-tes-dix-mots-a-tous-les-temps-sous-le-signe-de-la-creativite>

ORGANIZATOR: LICEUL DE ARTE „REGINA MARIA” DIN ALBA IULIA
 COORDONATOR AL PROGRAMULUI: Prof.Dr. Nadia-Flaviana Albescu

DIN CUPRINS:
 OUVERTURE - PROF. DR. NADIA-FLAVIANA ALBESCU

L'ALLOCUTION de Monsieur LE DIRECTEUR FONOAGE DANIEL

ȚĂREAN CASIANA (VII A), Pian, cls. prof. RITA VRÂNCEANU, interpretează: CLAUDE DEBUSSY, Valse romantique

L'ALLOCUTION de Madame L'INSPECTRICE, CORINA POPOVICIU (ISJ - ALBA)

DARIA ROMOȘAN (X A), Clarinet, cls. prof. RADU BEȘLIU, va interpreta: FRANCIS POULENC - Sonate pour clarinette et piano nr.1. Allegro Tristamente, Prof.corepetitor OVIDIU PÂRJOL

TUDOR DRĂGHICIU (VII) - présentation libre en français
(prof.coord. Nadia-Flaviana Albescu)

MIHAI ALMĂȘAN, (VI A), Vioară, cls. prof. MIHAELA ROȘIU, va interpreta Fritz Kreisler- Preludiu și Allegro în stilul lui Pugnani- Prof. corepetitor OVIDIU PÂRJOL

MUNTEAN ANTONIA (VIIA) - présentation libre en français
(prof.coord. Nadia-Flaviana Albescu)

ALEXANDRA DIACONU (XII A), Flaut, cls. prof. EMA DAMIAN, interpretează George Enescu- Cantabile et presto, Prof. corepetitor OVIDIU PÂRJOL

ALEXIA BOTARIU (VIIA) - présentation libre en français
prof.coord. Nadia-Flaviana Albescu)

ANDREI BULAC (V A), vioară, cls. prof. MIHAELA ROȘIU, va interpreta: Henryk Wieniawski- Mazurka "Obertass" în Sol Major- Prof. corepetitor OVIDIU PÂRJOL

COZMA LIDIA (V A)

ALEXIA (VA)

MARINA (VA)- présentation libre en français
(prof.coord. Nadia-Flaviana Albescu)

LA CORALE „VIVRE ARTISTIQUEMENT” (prof.coord. Nadia-Flaviana ALBESCU), - o selecție de elevi din clasele a X-a, A și a XI-a, A - interpretează: Toi+moi, On écrit sur les murs, L'oiseau et l'enfant, Champs Elysée. La instrumente: Daria ROMOȘAN - Chitară bass, Alexandru OLTEANU - Chitară electrică, Tudor MORAR- Pian.

CRISTIAN GABRIEL POP, cl. XII A, Violoncel, clasa prof. Ciprian CÂMPEAN, interpretează Julius Klengel, Concert opus 4, partea I; la pian prof. Ovidiu PÂRJOL

CHANSON FRANÇAISE - PROF.COORD.: CAMELIA GRECULEAC

1. DOGEANU ANTONIA, NISTOR ANTONIA, ȘDIRA KATYA, AVRĂMUȚ CARLA (IV) - interpretează SOUS LE CIEL DE PARIS

2. CIOTLĂUȘ CARMEN (interpretă), ZĂMORA MARIA (chitară), elevi din clasa a VII-, B interpretează Les yeux de la mama

DOGEANU ANTONIA, (IV), Pian, cls.prof. CECILIA SIMION, interpretează: Jean-Henri Ravina, Studiul Opus 50, nr.25

ANUNȚAREA REZULTATELOR JURIZĂRII secțiunilor concursului „Sub semnul creativității/Sous le signe de la créativité”

SONORIZAREA - prof.Dan Avram

FOTO ȘI CAMERA: ANDREEA MUNTEAN

PREZENTATOR: Prof.Dr. Nadia-Flaviana ALBESCU

DIMENSIUNEA SISTEMICĂ A ORGANIZAȚIEI ȘCOLARE

Prof. Dărmăș Eugenia Marcela, Colegiul Economic „Dionisie Pop Marțian” Alba Iulia

Analiza sistemică este un termen destul de recent. Aceasta presupune, mai întâi, identificarea și structurarea unui ansamblu de fenomene care pot fi considerate ca un sistem. În al doilea rând se referă la rezolvarea problemelor specifice unui sistem. Abordarea sistemică servește la analiza, descrierea sau perceperea complexității unor situații educative, descoperirea unor disfuncționalități, ceea ce permite o intervenție ameliorativă. De asemenea ajută la identificarea unor elemente-cheie ale unui sistem.

Sistemul școlar se înscrie în categoria sistemelor deschise având o interacțiune permanentă cu mediul în care funcționează și realizând cu acesta un schimb de materie, energie, informație. Școala poate fi definită ca un ansamblu de elemente aflate în interdependență (în interior) și în interacțiune cu mediul socio-economic și politic (în exterior). Ca sistem deschis școala are următoarele caracteristici:

1. *Globalismul* – parte a unui sistem mai larg.
2. *Telenomia* – arată orientarea sistemelor spre realizarea unor finalități. Școala urmărește realizarea unor pluralități de finalități. Acestea sunt foarte importante în analiza sistemului școlar deoarece modificarea lor implică redefinirea modalităților de acțiune – strategii didactice, structuri curriculare, modalități de evaluare. Când sunt în formare sistemele tind spre un grad mai mare de unitate și spre un stadiu mai înalt de finalizare. Stadiul de finalizare reprezintă un indicator important al „sănătății” sistemului.
3. *Echifinalitatea* – pornind de la condiții și situații diferite și pe căi diferite, sistemele deschise pot ajunge la același obiectiv sau rezultat.
4. *Entropia* – gradul de dezorganizare tinde să crească în sistemele închise. Sistemele deschise, printre care și școala, scapă parțial acestui principiu, datorită relației cu exteriorul. Sistemele deschise evoluează spre mai multă ordine. În relația cu exteriorul trebuie evitat „importul” de disfuncționalități ale ambiantului socio-politic și economic care pot să influențeze negativ funcționarea sistemului de învățământ. În situațiile de reformă socio-economică și politică entropia diferitelor componente ale sistemului social atinge cote înalte. Când și sistemul școlar este în reformă, e necesară evitarea transferului de entropie externă în sistemul de învățământ, pentru a nu accentua fenomenele disfuncționale ale acestuia.
5. Sistemele deschise au *funcții de retroacțiune sau de feed-back*. O parte din output-ul lor este reintrodusă în input-uri și influențează output-urile viitoare. Feed-back-ul reprezintă un mecanism de informare-răspuns.

Analiza sistemică permite o mai bună înțelegere a relației de interdependență dintre sistemul de învățământ și cel social, precum și modul în care se produc schimbările în sistemul educațional. Conform principiului corespondenței schimbările în educație sunt considerate efecte ale presiunilor și schimbărilor sociale. Acest principiu a generat asemănări organizaționale și funcționale între cele două sisteme.

H.M.Levin consideră că structura organizațională formală a școlii corespunde structurii organizaționale formale a întreprinderii. În întreprindere, ca și în școală, recompensele exterioare (salariile, notele) sunt cele care determină elevul, muncitorul să desfășoare o activitate.

A. Toffler (19 , p.387) consideră că școala a fost construită spre a stimula caracteristicile industriei, printre care enumeră:

- Strângerea laolaltă a unor mase de elevi (materie primă), pentru a fi „prelucrați” de profesori (muncitori), într-o școală amplasată central (fabrică);
- Organizarea și administrarea învățământului urmează modelul birocrăției industriale;
- Organizarea cunoașterii pe discipline permanente se întemeiază pe concepții industriale.

Principiul corespondenței dintre învățământ și lumea muncii desemnează coerența sistemului de învățământ, care are două niveluri: coerența internă și coerența externă. Ultima se referă la relațiile sistemului școlar cu ambientul social realizându-se ca interacțiune reciprocă.

E. Durkheim remarca că sistemul de învățământ este rezultatul nu numai al determinărilor sociale, dar și al propriei sale istorii, care este, pe alocuri relativ independentă de dezvoltarea socială. Această relativă autonomie se convertește într-o logică proprie, prin care școala asimilează, traduce și interpretează cerințele sociale.

Învățământul funcționează nu numai conform logicii sistemului social, ci și conform unei „logici interne”, care tinde să reproducă anumite mentalități, practici și structuri educaționale, chiar dacă ele nu sunt în concordanță cu noile cerințe ale societății. Aceasta explică decalajele care se instaurează între fenomenele inerțiale din învățământ și dinamica accentuată a schimbărilor sociale.

Efectele pozitive ale acestei autonomii constă în relativa stabilitate și echilibrul funcțional al sistemului de învățământ, protejarea față de efectele nocive ale unor schimbări bruște, dezordonate, radicale, insuficient coordonate și controlate. Autonomia relativă funcționează ca un „filtru” care ferește sistemul școlar de multiplicarea dezordonată a disfuncționalităților în perioadele de tranziție socială.

MANIPULARE ȘI PERSUASIUNE PRIN INTERMEDIUL MASS-MEDIA

Prof. Oros Ligia Elena, Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan” Alba Iulia

Considerând că presa face parte din cele mai active sisteme de manipulare a opiniei publice, cercetătorii care studiază viața socială și fenomenul mass-media (sociologi, psihologi) examinează modalitățile prin care mesajele vehiculate sunt utilizate în menținerea și consolidarea unor imagini, atitudini și opinii. Există o diversitate de moduri și tehnici de influențare, ce poate conduce la informarea eronată a publicului. Aceste influențări produc în mod voit de către mass-media o dezinformare la nivelul populației.

Pentru a înțelege mai bine rolul mass-media, mai ales în contextul derulării-prezentării unor situații de criză socială, este necesară o scurtă prezentare a termenilor de persuasiune și manipulare.

Persuasiunea este procesul de schimbare a opiniilor, atitudinilor sau comportamentului unor persoane conștiente că se urmărește această schimbare, prin expunerea la mesaje transmise cu scopul de a influența opiniile, atitudinile sau comportamentele lor.

Acceptarea acestei definiții permite distincția dintre persuasiune și manipulare, dintre modificarea opiniilor, atitudinilor sau comportamentelor prin expunerea la mesaje întâmplătoare și persuasiune.

Jean Noel Kapferer vede persuasiunea ca pe „un proces format dintr-o serie de operații psihice: expunerea la mesaje, transformarea în imagini a stimulilor senzoriali, acceptarea/respingerea conținutului mesajului, trecerea de la atitudine la comportament, menținerea de durată a schimbării atitudinal-comportamentale.” În „Tratat de psihologie socială”, profesorul Dumitru Cristea definește persuasiunea ca fiind „o modalitate organizată și dirijată conștient de influențare a unei persoane sau grup, apelând la o argumentație logică, susținută afectiv și motivațional, în scopul impunerii unor idei, opinii, atitudini sau comportamente care, inițial nu erau acceptate sau agreate de către cei vizați. Persuasiunea constituie una dintre principalele forme de exercitare a influenței sociale, permițând compararea rațională a opiniilor și adoptarea unor noi concepții și atitudini care se dovedesc superioare, pe fondul respectării dreptului la opțiune al interlocutorilor”.

Persuasiunea, ca orice altă formă de influență psiho-socială, implică o formă de comunicare în urma căreia se obține o schimbare de atitudine și comportament.

Caracteristicile canalului de comunicare afectează semnificativ eficiența mesajelor persuasive. Comunicarea verbală directă se dovedește deosebit de eficientă în cele mai multe cazuri, datorită implicării personale a comunicatorului și destinatarilor, pe fondul existenței unor feedback-uri prompte, care permit corecții dinamice în structurarea și transmiterea mesajului în funcție de reacția auditoriului.

Din rândul mijloacelor indirecte de comunicare, cele mai eficiente canale se dovedesc a fi televiziunea, radioul, presa scrisă.

Persuasiunea nu conține intenționalitate negativă (nu ascunde fapte, ci le evidențiază doar pe cele favorabile); ea ține de forța argumentării, de puterea de convingere a vorbitorului, de maniera în care acesta este capabil să-și pună într-o lumină cât mai favorabilă ideea susținută.

Datorită structurii sale complexe și a limbajului specific, care îmbină forța cuvântului cu aspecte ale limbajului nonverbal (mimica, expresivitatea mișcării etc.) televiziunea are cel mai persuasiv tip de mesaj dintre toate mijloacele de comunicare în masă.

Într-o societate în care se utilizează într-o măsură tot mai mare mijloacele de comunicare în masă, apar întrebări privind rolul și modul de funcționare ale acestor sisteme impresionante de transmitere a informației.

Criticile s-au concentrat mai ales asupra persuasiunii, întrucât vizează atitudinile și comportamentele, adică afectează în mod direct domeniul privat al fiecărui individ, domeniul de exprimare a propriei sale personalități, domeniul diferențierii sale, într-un cuvânt, libertatea sa.

Persuasiunea a devenit una dintre cele mai controversate teme, după cum o dovedește creșterea numărului de dezbateri asupra publicității, asupra marketingului politic, asupra controlului informației.

Manipularea, potrivit Dicționarului de Sociologie, este definită ca „acțiunea de a determina un actor social (persoană, grup, colectivitate etc.) să gândească și să acționeze într-o manieră compatibilă cu interesele inițiatorului, prin utilizarea unor tehnici ca persuasiunea, care distorsionează intenționat adevărul, lăsând impresia libertății de gândire și decizie”.

Spre deosebire de influența de tipul convingerii raționale, prin manipulare nu se urmărește înțelegerea mai profundă a situației, ci încurcarea unei înțelegeri convenabile, recurgându-se atât la inducerea în eroare cu argumente falsificate, cât și la apelarea palierelor emoționale sau nonraționale.

În cazul manipulării, intențiile reale ale celui care transmite mesajul rămân insesizabile celui manipulat. Astfel, manipularea reprezintă o formă de impunere a intereselor unui grup, colectivități, nu prin mijloace coercitive, ci prin inducere în eroare. În situații de divergențe de interese, recurgerea la această cale devine tot mai frecventă în societatea actuală, manipularea fiind un instrument mai puternic și mai eficient decât utilizarea forței.

În prezent, mecanismul comunicațional modern provoacă o oarecare îngrijorare în rândul cetățenilor, aceștia manifestând o anumită teamă față de eventualitatea unei manipulări subtile a mentalităților.

Tendința globalizării informației publice oferă câmp deschis intermediarilor care se specializează pentru a utiliza comunicarea cu scopuri ce pot să o afecteze.

Receptarea știrilor poate constitui o activitate interesantă, însă trebuie să ținem cont de toate implicațiile acestora. Trebuie să fim atenți asupra modului în care i se conferă semnificații textului.

Ținând cont de felul cum lucrează propriul nostru sistem psihic, în special la nivel inconștient și având în vedere că știrile (producătorii lor) se folosesc de aceste caracteristici, modul în care primim informațiile ar trebui să fie controlat de către noi, conștient, să nu ne mulțumim doar să „primim” aceste date. În funcție de pregătirea fiecăruia, de experiența de viață, de pregătirea profesională, aceste știri, date, informații trebuie interpretate într-un fel sau altul, în scopul diminuării sau chiar eliminării manipulării.

Pa baza celor prezentate mai sus, consider util să prezentăm elevilor noștri, mai ales celor de liceu, aceste informații.

Pentru a putea lua o decizie în cunoștință de cauză, pentru a putea interpreta lucrurile pe care le citesc sau la vizionează, este important ca acești tineri să înțeleagă mecanismele implicate în producerea, propagarea și consumul de mesaje media.

De multe ori, se pot forma opinii greșite despre anumite probleme în momentul în care tinerii nu își dau seama că sunt supuși fenomenelor de persuasiune și manipulare în materialele media pe care ei le consumă.

Dacă nu au formată gândirea critică, vor considera pertinente și adevărate spusele unor persoane care nu au nici capacitatea și nici pregătirea necesară pentru a le oferi o soluție valabilă la o problemă ce îi frământă.

Drept urmare, consider că este imperios necesar ca alături de predarea disciplinei, fiecare profesor să ofere un set de reguli de urmat de către elevi atunci când sunt puși față în față cu un material media, fie că este vorba de un articol publicat, de o emisiune, de un talkshow sau de o postare a unui influencer aflat în vogă.

Fără instrumentele necesare pentru a înțelege aceste mesaje, tinerii pot fi ușor induși în eroare, uneori cu riscuri destul de mari.

De aceea, recomand măcar o activitate de pregătire independentă a fiecărui cadru didactic, dacă nu chiar urmarea unui curs de formare pe această tematică, apoi aplicarea la clasă a lucrurilor învățate și transferul de cunoștințe spre elevii aflați în bănci.

IDENTIFICAREA ȘI ABORDAREA DE INTERVENȚIE A BULLYINGULUI ÎN ȘCOALĂ

Prof. consilier școlar Croitoru Felicia-Melania, CJRAE/CJAP Alba

1. Bullyingul sub aspect contextual: ce este și cine este implicat în bullying?

Fenomenul de bullying este foarte răspândit atât în școlile din România, cât și la nivel mondial. Primele cercetări ale fenomenului bullying se referă la anul 1905. Savantul francez C. Dewkes în una dintre lucrările sale a cercetat pentru prima dată hărțuirea în școală, iar rezultatele obținute au devenit baza unei serii de lucrări ale cercetătorilor europeni. Datorită muncii lui D. Olweus, E. Roland și alți oameni de știință în 1978 conceptul de "bullying" a fost introdus în mediul științific. Studii relevante în acest context au desfășurat și alți cercetători care au studiat detaliat fenomenul de bullying și au subliniat structura acestui proces și factorii care contribuie la manifestarea lui.

Dan Olweus, profesor cercetător în psihologie din Norvegia este considerat pionier pe tema bullying-ului. Pe baza a aproape 40 de ani de cercetare, implementare și evaluare a programelor de prevenire D. Olweus afirmă ca *bullying-ul se manifestă când: „Un elev este expus în mod repetat în timp unor acțiuni negative din partea unuia sau mai multor elevi.... O acțiune negativă este situația în care o persoană provoacă intenționat sau intenționează să provoace durere fizică sau disconfort unei alte persoane prin contact fizic, cuvinte sau în alte moduri”*

Bullying-ul este definit ca fiind un comportament ostil/de excludere și de luare în derâdere a cuiva, de umilire. Un copil este etichetat, tachinat, batjocorit în cercul său de cunoștințe sau de către colegi care îl strigă într-un anume fel (făcând referire la aspectul fizic sau probleme de ordin medical/ familial). Uneori aceste tachinări se transformă în îmbrânceli sau chiar, în unele cazuri, în atacuri fizice.

Bullying-ul este una dintre cele mai complexe forme de comportament agresiv și violență. Cu toate acestea, nu fiecare act de violență este o acțiune de bullying. Conform studiului Organizației Mondiale a Sănătății privind comportamentul sănătos la copiii de vârstă școlară, bullying apare atunci când un elev este: „tachinat în mod repetat într-un mod care nu îi place... Dar nu este bullying atunci când doi elevi de putere sau autoritate similară se ceartă sau se bat. Nu este bullying nici atunci când un elev este tachinat într-un mod prietenos și glumeț”. (Craig et al., 2009)

Cea mai caracteristică trăsătură a bullying-ului este relația de putere asimetrică și dezechilibrată dintre cei care agresează și cei care sunt agresati. În plus, nu este ocazional sau un eveniment singular, ci un tipar comportamental care se repetă în timp împotriva aceleași persoane cu o diferență evidentă de putere. Prin diverse acte de bullying, elevul mai puternic țintește în mod sistematic, intenționat și crud să rănească, să sperie sau să intimideze persoana mai slabă.

După cum am menționat mai sus, nu este o simplă tachinare. Contrar miturilor larg răspândite despre autoapărarea victimei, victima nu se poate apăra prin propriile eforturi. Bullying-ul nu se oprește de la sine fără intervenție din exterior (Gugel, 2014)

Bullyingul nu este o problemă simplă care apare în relații între agresor și agresat, dar este o problemă complicată care trebuie să fie rezolvată prin dezvoltarea mediului social al clasei, al școlii, a familiei precum și a societății.

Copiii care agresează alți copii sunt de obicei nesiguri, se tem și au în istoric traume interne care nu sunt gestionate adecvat în familiile lor. Mediul emoțional de acasă este menționat de mulți autori ca un factor important în a deveni agresor sau victimă. Astfel, lipsa căldurii dintre părinți sau dintre părinți și copii, utilizarea oricărui tip de violență (dar în special fizică) și abuz în familie, combinat cu lipsa unor reguli clare și fiabile de îndrumare a copilului, pot cataliza adoptarea comportamentului de tip bullying. La rândul său, D. Olweus a afirmat că părinții foarte protectori pot crește riscul de expunere la bullying pentru copiii lor care devin victime ale bullying-ului mai des decât semenii lor.

Școala este locul în care copiii își dezvoltă propriile forțe, primesc cunoștințe noi, își formează personalitatea proprie, îi face pe copii să perceapă realitatea și lumea care ne înconjoară. Școala este mediul care educă în fiecare copil dorința de a reuși, de a depăși obstacolele. Și totuși comportamentul bullying persistă și este foarte des întâlnit în mediul școlar, mediul pe care societatea contează cel mai mult în formarea unei personalități căreia viitorul îi aparține. Bullying-ul este o formă a agresivității care este frecvent întâlnită în rândul școlarilor mici, manifestându-se printr-un comportament agresiv asupra unuia sau mai multor elevi din clasă, folosind insulte, porecle, minciuni, intimidări, amenințări în adresa cuiva sau chiar poate ajunge la acte de violență cum ar fi: lovirea, pocnirea, împingerea, trasul de păr, de urechi.

Olweus a făcut diferența între trei tipuri de bază de comportament tip bullying:

- ✓ Bullying fizic: lovire, împingere, pocnire, ciupire, constrângerea celui alt elev prin contact fizic

- ✓ Bullying verbal: amenințări, tachinare, insulte, bătaie de joc, șantaj, poreclire, împrăștierea de zvonuri și minciuni
- ✓ Bullying emoțional/psihologic: excluderea intenționată a cuiva dintrun grup sau activitate, manipulare, ridiculizar

Ken Rigby este un alt cercetător renumit în domeniul bullying-ului, care în studiile și publicațiile sale ample luminează natura dinamică a fenomenului de bullying, definindu-l ca dorința de a răni + acțiune dureroasă + dezechilibru de putere + (de obicei) repetat + utilizarea nedreaptă a puterii + bucuria evident din partea agresorului + sentiment de opresiune din partea victimei.

Avansând repede în ultima decadă, comunicarea digitală a devenit un mijloc vital de exprimare pentru tineri și copii, o platformă pentru întâlniri virtuale și relații sociale între ‘nativii digitali’. Cu toate acestea, spațiile de comunicare online poartă riscuri multiple pentru bullying, dezvoltând și alte forme:

- ✓ Bullying-ul cybernetic este o formă a agresiunii în care este implicată tehnologia (Internet, telefoane inteligente, email-uri, Facebook și rețele sociale, programe de mesaje text/chat, ex. WhatsApp, platforme foto și video și pagini de internet) pentru a răni o altă persoană. Acestea pot include mesaje de intimidare, insulte, hărțuire sexuală sau ridiculizare și ocară. În contrast cu bullying-ul tradițional, o trăsătură comună a acestora este anonimatul frecvent al agresorilor cibernetici.
- ✓ Cyber grooming este un alt fenomen al erei digitale cu o întindere și consecințe îngrijorătoare - folosirea Internetului pentru inițierea de contacte (virtuale), hărțuire sexuală și posibil abuzul sexual al copiilor și al tinerilor
- ✓ Sexismul cibernetice, misoginismul cibernetice și mesajele erotice (sexting) - au multe lucruri în comun – toate se bazează pe stereotipuri de gen adânc înrădăcinate.

Situația de bullying rareori implică doar două părți care interacționează, tradițional definite ca agresor și victimă. De obicei este o situație de grup, implicând mai mult de doi participanți în diferite roluri, lucru care reflectă dinamica de la bază a statutului și relațiile de putere din grup. În anumite definiții de rol, tiparul bullying este prezentat ca un triumf sau chiar un dreptunghi, implicând agresorul, asistenții agresorului (numiți și adepți), victima, martorii pasivi și posibili apărători, care sprijină activ victima, luând o poziție clară și opunându-se agresorului.

Conform lui Olweus și altor oameni de știință, într-un „cerc de bullying” tipic sunt implicați o gamă întreagă de protagoniști (Olweus, 2001). Important de notat este că distribuția rolurilor nu este statică, rolurile se pot schimba în mod dinamic între elevii care interacționează.

Bullying-ul este întotdeauna un proces în care, în timp, se mărește dezechilibrul de putere, cu frecvență și intensitate care variază. Se pot distinge cinci faze: conflictele zilnice, începutul bullying-ului (faza de explorare), escaladarea (faza de consolidare), excluderea (faza de manifestare) și ieșirea (faza finală).

Școala, care are un rol important în dezvoltarea copiilor și tinerilor, alături de familie și societate, trebuie să aibă în vedere o permanentă monitorizare și accesul la strategii de control ale comportamentelor cu risc pentru sănătatea fizică și mentală, cu scopul menținerii unui nivel optim al stării de bine al copiilor.

Consilierea psihologică atât a copilului, cât și a părinților este esențială pentru a-i face pe toți să conștientizeze problema și să ia măsurile corecte. În plus, copilul trebuie ajutat să își înțeleagă “victima” și să empatizeze cu aceasta, să își dezvolte mecanisme de relaționare sănătoase. Este însă inutil ca un copil-hărțuit să fie penalizat la școală în timp ce părinții nu iau nici o măsură acasă. Sau invers, cadrele didactice ar trebui să le reamintească periodic copiilor care sunt regulile de comportament la școală și să se aplice fără ezitare sancțiunile prevăzute de regulamentele școlare. Mai mult, este esențială psihoeducația despre bullying în școli prin organizarea de sesiuni periodice de informare a tuturor celor implicați: copii, părinți, cadre didactice.

2. Instrumente pentru prevenirea bullyingului în clasă

Proiect de activitate

Tema/denumirea activității: ” *Inima frântă, inima bucuroasă* ”

Tipul de activitate: Consiliere de grup

Grup țintă: Clasele V-VIII

Scop: Conștientizarea fenomenului de bullying verbal și impactul acestuia asupra celorlalți.

Obiective:

- Să identifice forme de agresivitate verbală/bullying verbal;
- Să recunoască sursele manifestărilor agresive/ bullyingului;
- Să identifice impactul mesajelor bullyingului asupra celor din grup, pentru a minimaliza tendințele manifestărilor agresive/violente;
- Să exerseze comunicarea asertivă (formularea de enunțuri pozitive, non-agresive).

Resurse procedurale:

- conversația, explicația, problematizarea, exercițiul;
- o foaie albă cu desenul inimii;
- fișe de lucru;
- o cutie legată cu fundiță (să sugereze ideea de cadou).

Resurse de timp: 50 minute

Descrierea activității (scenariul)

Captarea atenției: *Exercițiul foi de hârtie – Fișa 1*

Distribuiți o foaie de hârtie pe care este desenată o inimă! Apoi le spunem tuturor să mototolească cât mai mult foaia, să calce pe ea, să-i facă orice, cu o singură condiție: să nu se rupă.

Odată ce toți copiii fac tot posibilul să mototolească foaia de hârtie, profesorul îi roagă să o despătorească și să încerce să o întindă cât mai bine. Să o aducă cât mai aproape de forma inițială. Să fie cât mai netedă posibil!

Copiii realizează că e greu, e imposibil, oricât încearcă să întindă o astfel de foaie să o facă să fie netedă. Observă că ea rămâne cu urme, cu îndoituri ce nu pot dispărea, odată ce ea a fost mototolită.

Profesorul le spune copiilor că așa se întâmplă și în viața de zi cu zi. Oricât ar încerca, orice efort ar face, chiar dacă și-ar cere scuze cuiva pentru ce au făcut, sau și-ar da toată silința, tot ar rămâne urme și cute ce nu-și mai revin.

*Am concluzionat apoi că **Inima oamenilor este ca această coală de hârtie**. Impresia pe care o lași în acea inimă pe care ai rănit-o va fi greu de șters precum „ridurile” de pe această hârtie. Chiar dacă vom încerca să corectăm greșeala, „semnele” vor rămâne. Uneori acționăm din instinct și, fără să ne gândim, „aruncăm” cuvinte pline de ură și ranchiună. Mai târziu, când revenim asupra celor spuse, ne pare rău. Dar nu putem da înapoi, nu putem șterge ceea ce a rămas înregistrat. Și lucrul cel mai trist este că lăsăm răni și urme în multe inimi.*

Exact asta se întâmplă și cu BULLYING-ul. Din exercițiul foi de hârtie la care ați recurs s-a înțeles că urmele unei violențe rămân ”PE VIAȚĂ”. Sigur, e foarte bine să încerci să repara, să-ți pară rău, să vrei să te schimbi, să vrei să repara, dar pentru victimele BULLYING-ului este imposibil să uite total și să repare toate rănilor deschise, ce vor lăsa semne pe viață!

Anunțarea subiectului și a obiectivelor:

Vom anunța subiectul/tema activității din acea zi și anume ”Inima frântă, inima bucuroasă” și putem menționa și scopul pentru care vom parcurge împreună acest demers și anume – conștientizarea fenomenului de bullying verbal și impactul acestuia asupra celorlalți.

Prezentarea materialului stimul și dirijarea învățării:

1. Copiii se vor familiariza cu diferiți termeni specifici din sfera bullying-ului, desprinde din întrebările adresate și discuțiile purtate pe baza activității anterioare. Astfel vor afla, pe rând, răspunsuri la diferite întrebări despre tema enunțată, enunțuri ce vor fi prezentate și pe o planșă.

Ce este bullying-ul? Comportament de intimidare, hărțuire, umilire, excludere, luare în derâdere a cuiva, tachinare în mod repetat a cuiva.

Care sunt caracteristicile bullying-ului?

- este intenționat (agresorul are intenția să rănească pe cineva),
- este repetat (aceeași persoană este rănită mereu),
- dezechilibru de forțe (agresorul își alege victima care este percepută ca fiind vulnerabilă, slabă și nu se poate apăra singură).

Unde se întâmplă bullying-ul? La școală, în pauză, pe terenul de sport, pe stradă, în parc, în drum spre școală;

Cum se simte cel agresat (victima)? Trist, furios, umilit, rănit, temător, vinovat, plânge, neimportant, neîncrezător, lovește, dezgustat, slab;

Care sunt metodele? Porecle, bârfe, lovit, jignit, umilit, tachinare, smuls, împins, înjurat, amenințat, râde de victimă, cyberbullying, depozitare de lucruri;

Ce obțin cei care fac bullying? Aprecieri, valorizare, atenția colegilor, bunuri, popularitate, putere;

Cum mă protejez de bullying? (5 pași)

- Ignor și plec!
- Spun "Oprește-te, mă deranjezi!"
- Spun "Oprește-te, nu îmi place ce faci!"
- Spun "Oprește-te, altfel o anunț pe doamna!"
- Plec și spun ce s-a întâmplat doamnei.

2. Se prezintă mai departe exercițiul următor: ...*Fișa "Inima frântă, inima bucuroasă!" Fișa*

2.

Desen INIMA FRÂNTĂ

Scrieți un mesaj agresiv care ar putea să "frângă" inima unui coleg/prieten!

.....

Desen INIMA BUCUROASĂ

Transformați mesajul pe care l-ați scris, astfel încât să aducă bucurie unui coleg/prieten!

.....

Obținerea performanței:

Se va oferi și prezenta *cadoul clasei* - "*Cutiuta relațională/cu mesaje*" (*Fișa 3*) Este o cutie, așezată într-un loc al clasei de comun acord ales cu elevii, în care ei vor pune bilețele pe care își scriu "frământările" (...dacă cineva te-a șicanat, te-a deranjat, te-a rănit cu vorbe grele, te-a poreclit, te-a jignit, ți-a adresat insulte, "glume nevinovate"; ... dacă ai o problemă pe care dorești să o dezbați în fața clasei, împreună cu colegii). "*Cutiuta relațională*" ne va ajuta să comunicăm și să relaționăm mai bine. Este serioasă, ascultătoare, sensibilă, discretă și știe foarte bine să păstreze secretele. Se află în clasa noastră pentru a ne ajuta să relaționăm mai bine unii cu alții și se hrănește cu bilețelele noastre.

IMPORTANȚA METODELOR DE PREDARE-EVALUARE INTERACTIVĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

Prof. înv. primar Giura Ioana Clara

„Elevii trebuie să-și spună unii altora și să spună lumii ceea ce știu – pentru a afla ce știu. Spunând, vor învăța. Spunând, vor interpreta lumea așa cum o văd ei, pentru noi, ceilalți.”

Judith Renyi

Un învățământ modern, bine conceput permite inițiativa, spontaneitatea și creativitatea copiilor, dar și dirijarea, îndrumarea lor, rolul profesorului căpătând noi valențe, depășind optica tradițională prin care era un furnizor de informații. În organizarea unui învățământ centrat pe copil, profesorul devine un coparticipant alături de elev la activitățile desfășurate. El însoțește și încadrează copilul pe drumul spre cunoaștere. Utilizarea metodelor interactive de predare – învățare în activitatea didactică contribuie la îmbunătățirea calității procesului instructiv - educativ, având un caracter activ – participativ și o reală valoare activ – formativă asupra personalității elevului. Metodele interactive de grup sunt modalități moderne de stimulare a învățării și dezvoltării personale încă de la vârstele timpurii, sunt instrumente didactice care favorizează interschimbul de idei, de experiențe, de cunoștințe. Interactivitatea presupune o învățare prin comunicare, prin colaborare, produce o confruntare de idei, opinii și argumente, crează situații de învățare centrate pe disponibilitatea și dorința de cooperare a copiilor, pe implicarea lor directă și activă, pe influența reciprocă din interiorul microgrupurilor și interacțiunea socială a membrilor unui grup. Implementarea acestor instrumente didactice moderne presupune un cumul de calități și disponibilități din partea cadrului didactic: receptivitate la nou, adaptarea stilului didactic, mobilizare, dorință de autoperfecționare, gândire reflexivă și modernă, creativitate, inteligența de a accepta noul și o mare flexibilitate în concepții. În cadrul activității didactice am sesizat ceea ce înseamnă pentru elevi aplicarea metodelor activ-interactive. Acestea îmbină munca individuală cu munca în echipă și în colectiv, dezvoltă copiilor o motivație intrinsecă, implică întreg colectivul, elevul devine obiect și subiect al actului de instruire și educare, îmbină armonios învățarea individuală cu învățarea socială, stabilesc relații de colaborare și comunicare între membrii unui grup.

Maria Montessori numește copilul ca fiind „*punctul cel mai fraged al vieții, în care totul se poate încă hotărî, în care totul se poate încă înnoi*”, căci acolo, „*totul palpită arzând de viață, acolo sunt ascunse tainele sufletului, acolo se plămădește creațiunea omului*”. În cadrul învățării școlare trebuie să se urmărească valorificarea plenară a potențialului uman prin antrenarea pe toate planurile a forțelor energetice ale elevului, declanșarea și dirijarea mecanismelor învățării, cu acordarea treptată a unei libertăți crescânde până la autoinstruire și autoînvățare.

Metodele de învățământ reprezintă căile de transformare în practică a idealului educațional, de dezvoltare multilaterală a personalității elevilor, căile prin care aceștia se instruiesc și se formează sub îndrumarea cadrelor didactice. În activitatea de predare, profesorul, aplicând principiile moderne ale psihologiei contemporane, urmărește obținerea de rezultate cât mai bune cu mijloace cât mai adecvate și potrivite scopului urmărit.

Strategiile didactice urmăresc formarea și stabilizarea relațiilor optime între activitatea de predare a profesorului și cea de învățare a elevului, în strânsă legătură cu particularitățile psihologice de vârstă și individuale ale elevilor, precum și cu condițiile concrete în care se desfășoară activitatea didactică. Alegerea strategiilor didactice trebuie să țină cont de dezvoltarea psihică a elevului, de faptul că adolescentul are gândirea predominant abstractă, logică, înțelege esența fenomenelor, este la vârsta redescoperirii teoriilor științifice prin efort propriu și se poate mobiliza cu succes pentru realizarea unui scop. Ținând cont de dezvoltarea psihică a elevului, de conținutul informațional, de

particularitățile individuale, profesorul, urmărind multiple scopuri instructive și educative, alege și folosește diferite strategii didactice, urmărind să asigure o învățare independentă, creatoare care determină o eficiență sporită procesului de asimilare a cunoștințelor, priceperilor și deprinderilor.

Orice strategie este rezultatul interacțiunii mai multor metode și procedee. În mod obișnuit, profesorul folosește pentru predarea unei lecții mai multe metode de învățământ. Alegerea metodelor se face ținând cont de realizarea scopului urmărit, de dezvoltarea elevilor, specificul lecției respective precum și de mijloacele de învățământ care-i sunt la dispoziție.

Specific metodelor interactive de grup este faptul ca ele promovează interacțiunea dintre mințile participanților, dintre personalitățile lor, ducând la o învățare mai activă și cu rezultate evidente.

În cadrul învățării, copilul își asumă rolul de subiect, de agent al propriei formări, iar noi, cadrele didactice vom fi ghidul în demersurile întreprinse. *Învățarea interactiv-creativă* este necesară pentru a crea omul creativ, un constructor de idei. Acest tip de învățare pune accent pe învățarea prin cercetare-descoperire, pe învățarea prin efort propriu, independent sau dirijat; pune accent pe echipamentul intelectual operatoriu, pe gândire și imaginație creatoare.

Interactivitatea presupune atât *cooperarea*, cât și *competiția*, ambele implicând un anumit grad de interacțiune.

În concluzie, prin folosirea la oră a metodelor interactive care stimulează elevul și îl fac să descopere singur noile noțiuni pornind de la ceea ce cunoaște, învățarea are o mai multă eficiență.

Consider că utilizarea alternativelor metodologice moderne în activitatea didactică contribuie la îmbunătățirea calității procesului instructiv-educativ, având cu adevărat un caracter activ-participativ și o reală valoare educativ-formativă asupra personalității elevilor.

Un învățământ modern, bine conceput, va permite inițiativa și spontaneitatea, creativitatea elevului, dar și dirijarea, îndrumarea sa, existența unor relații de cooperare între profesor și elev. Acesta este elementul esențial al învățământului modern.

Bibliografie:

- Bocoș, M., 2002, *Instruire interactivă*, Ed. Press Universitară Clujeană, Cluj-Napoca
Ionescu, M., Radu, I., 1995, *Didactica modernă*, Cluj-Napoca, Ed. Dacia
Brebien, S., Gongea, E., (2002) *Metode interactive de grup*, Editura Arves, Craiova

PAGINĂ DE JURNAL. AMINTIRI CU FINU

Profesor Bălan Anca, Școala Gimnazială Ciugud și Liceul cu Program Sportiv Alba Iulia

Mâna plăpândă și caldă mi-o întinse galant, zicând cu curtoazie: „Dă, să-ți sărut mânușita!”. Am acceptat, uimită de cererea neașteptată, iar dânsul se înclină cavalereste și făcu acel gest de noblețe cu care doamnele din veacul trecut erau atât de obișnuite. Așa am cunoscut eu lumea bunicilor de altădată, casa familiei Teodorescu, domnul Stelian și doamna Adela, în care am intrat pentru prima dată, și de atunci de multe alte ori.

Printr-o rânduială divină, de care și acum mă minunez, am participat la cununia lor religioasă, mai precis la veselia unirii lor în fața Bunului Dumnezeu, pe care L-au adorat în taină, la vârsta de 80 de ani, când au făcut legămintele de dragoste și supunere într-o atmosferă plină de har. Și, de atunci, așa au rămas pentru mine, Finu și Fina. Iubitor al poezie și al tradițiilor românești, atât de vie îi era amintirea dealurilor de la Florești, județul Vaslui, încât, cei 96 de ani ai domnului Teodorescu păreau doar la o clipă distanță de acel timp în care ducea herghelia la păscut. Ochii și fața i se luminau când îmi povestea impresia puternică ce i-a lăsat-o vederea unui cireș înflorit sub

care s-a odihnit odată. Preotul satului, trecând pe acolo, s-a apropiat, a luat o ramură, a aplecat-o și i-a zis: „Uite, Stelică aici! Câtă frumusețe!” Fără să știe, prin acest gest simplu, preotul i-a imprimat pentru totdeauna dragostea și respectul față de întreaga natură, atât de minunat armonizată de mâinile Creatorului.

Oprîți-vă și cunoașteți că Eu sunt Domnul! zice psalmistul. Când toți se grăbesc în sus și în jos pe bulevardul orașului, trăgând după ei plase mari sau mici, când biciclete, adolescenți pe role sau pe skateboard, se strecoară printre ei foșnind și claxonând, un bătrân cu mersul lin și mâinile împreunate smerit la spate, se oprește și se uită în jur. Vede cerul, norii, păsări, copacii înfloriți, adulmecă mirosul de tei. Câțiva copii îl recunosc, este bătrânelul care le spune poezii, și îl înconjoară imediat: „Nenea, ne mai spui o poezie?”. Finu se bucură dar afișează imediat o față serioasă: „Da, voinicilor! Dar, îmi spuneți și voi una!”. Și copiii îl ascultă fără să clipească. Ce intonație, ce voce baritonală elegantă, ce melodicitate au versurile, dar ce trist e mesajul din spatele lor:

„Se-arată iar miresele-n castani
Iar eu privesc uimit spre ele
Cum stau să plece-așa gătite
Pe-un drum ce duce către stele.
Un gând năstrușnic mă îndeamnă
Că n-ar fi rău să plec cu ele;
Alt gând îmi spune: Nu se poate!
Tu ești bătrân, rămâi pe drum,
Și nimeni nu te duce-n spate.”
„Așa-i, să știi, tu ai dreptate!”
Și m-am oprit.
„Hai, nu mai sta pe gânduri, urcă!”
Mă uit și nu-mi vine să cred:
Purtând căluțul de căpăstru,
Era chiar dorul meu de ducă

Cu mască de extraterestru”. Se adaugă și alți spectatori mai mici, atunci Finu schimbă tonul grav cu unul șagălnic:

„Un cățel pe lângă cușcă, se tot uită la rățușcă
Dar rățușca-i supărată, că rățoiul vrea s-o bată.
-Măi rățoi, să nu fi rău! De mă bați, te bat și eu.
-Taci, rățușcă, c-am glumit! Să te bat nu m-am gândit.
Hai mai bine la plimbare, că vine gărlița mare.
Dac-ajungem la podeț, te servesc cu pufuleț.
-Măi rățoi, drăguțul meu, fii atent la ce zic eu:
Mai întâi la grădiniță și pe urmă la gărliță!”

Copiii râd, aplaudă, Finu face și o reverență. Ce atmosferă! Finu îi întreabă: „Ei, copii, ce vă place la școală?” „Fetele!” i-au strigat ei șugubeți, în timp ce se îndepărtau, chemați de lumea foșnitoare a parcului.

„Da, școala, gândii eu ascultând povestirea despre întâlnirea cu copiii, o altă latură, încărcată de emoții și sentimente adânci, din viața domnului profesor Teodorescu”. „Ia, spune, mă trezii din visare Finu, e liniște la ora ta? Știi, liniștea e importantă, cum să înțeleagă copii lecția dacă este gălăgie?”. Da, zic eu, iar în gând: „E liniște, în afară, dar înăuntru e?”. Nu mai avem, dragă Finule, acea așezare sufletească în care gândurile, privirea, gesturile sunt în bună rânduială. Acum totul e pe grabă, fără conținut, fără profunzime, doar forme goale. De unde v-ați adăpați voi, bunicilor, care izvor vă dă greutate în vorbă și în faptă? Cum reușiți să faceți lucrurile atât de bine și de trainic?

Am închis cu nostalgie această pagină de jurnal, având în minte figura de neuitat a Finului. Anul acesta ar fi împlinit 100 de ani, dar voia Bunului Dumnezeu a fost să-l ia înainte. Se zice că viața omului este ca mersul unei bărci pe apă care nu lasă urme, dar nu toate sunt așa, contează Cine e la cârmă bărcii. Viața omului credincios, luminează și înțelepțește pe alții, în tăcere, odată cu trecerea timpului, amintirea lui rămâne...

**EDUCAȚIA PENTRU DEZVOLTARE DURABILĂ A ROMÂNIEI.
EVOLUȚIA POPULAȚIILOR UMANE ÎN FUNCȚIE DE MEDIU, TIMP,
RESURSE DE HRANĂ ETC.
INVITAȚIE LA CERCETARE**

Prof. Jude Laurențiu, Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan” Alba Iulia

O educație de succes pentru dezvoltare durabilă a României presupune cunoașterea în primul rând a acestui spațiu geografic și a populațiilor care sub acțiunea factorilor de mediu ce au modelat evoluția generațiilor de oameni din cele mai vechi timpuri până în prezent, și nu în ultimul rând lipsa sau abundența resurselor de hrană.

A face educație fără a ne defini în conexiune cu ecosistemul în care trăim este identic cu a construi o clădire fără a ști nimic despre locul pe care se sprijină clădirea, fără a ști natura resurselor de care dispunem și fără a cunoaștem acțiunea factorilor de mediu asupra clădirii (de exemplu nu-i punem acoperiș că ni se spune că în Sahara nu este nevoie și-n loc să plantăm meri plantăm palmieri).

Ceea ce este remarcabil în existența comunităților umane este faptul că ecosistemul cu factori de mediu, resursele etc. într-un mod sau altul au dat identitatea oamenilor, identitatea comunității în ansamblul ei. Mai mult decât atât au influențat evoluția istorică a comunităților umane. Ca urmare printr-o „inginerie socială inversă” pornind de la caracteristicile identitare putem obține informații importante privind dezvoltarea durabilă a acesteia, resursele avute la dispoziție, atitudini, mentalități etc.

Ca urmare este esențial pentru o educație de succes să ne identificăm: Cine suntem? De unde venim? Cine sunt străbunii noștri? Care este moștenirea lor? Ce semnifică numele pe care-l purtăm? Cine ne-a dat numele și de ce? Cu ce fenomene istorice ne-am confruntat? Care sunt resursele și cum au fost gestionate?

Pornind de la ipoteza că: fiecare individ, neam, popor nu-i este indiferentă evoluția existențială personală și a copiilor lui lansez o provocare, ca fiecare dintre noi, să începem o activitate individuală de cercetare pe aceste teme ale denumirilor . Un fapt este cert. Aceste cuvinte nu au apărut întâmplător, și acestea în primul rând transmit adevăruri fundamentale, esențiale în definirea unui popor.

Zeci de mii de ani de viațuire într-un anumit macro-ecosistem au modelat generațiile imprimându-le o anumită moștenire genetică ancestrală, ce se manifestă și-n prezent printr-o anumită mentalitate, atitudine etc. în relațiile interumane și-n conexiune cu mediul. Memoria istorică întipărită în ADN este extrem de importantă în construcțiile mentale ale contemporanilor.

Să nu uităm că suntem un popor cu rădăcini vechi în centrul Europei, cu frământate istorii și uneori mândre cu nimic mai prejos comparativ cu a altor popoare. Acest popor a avut dinastii care au avut capacitatea de a unii spațiul dintre cele trei mări sub simbolul dragonului și au reformat Europa. Chiar dacă în evul mediu, la fel ca și crengile unui copac, din marele trunchi comun getic s-

au desprins multe națiuni, este posibil totuși să înțelegem cel puțin vechea unitatea spirituală și economică firească a acestui spațiu geografic; leagăn de cultură și civilizație al centrului Europei.

În continuare prezint câteva ipoteze ce solicită pe cititor să-și aducă propria contribuție: susținându-le, combătându-le sau corectându-le.

I. 1. Resurse: cuvintele vechi, cuvintele tulpină

Din cele mai vechi timpuri tezaurul informațional a avut ca și o componentă perenă cuvintele ce desemnau nume de: oameni, locuri, ape, obiecte, ocupații etc. ce au apărut din vechime, odată cu colectivitatea umană, ca o necesitate de comunicare, orientare, clasificare etc. obligatoriu cuvintele determinate de specificul ecosistemul respectiv.

Cuvintele vechi, „cuvinte tulpină”, au rădăcinile în formele de manifestare ale entităților pe care le desemnează! În timp din aceste „cuvinte tulpină” au fost generate alte și alte cuvinte odată cu necesitățile determinate de evoluția colectivităților și proceselor instructiv-educative rudimentare. Factori determinanți: mediul în care trăiește individul, vecinii, ocupații, credințe etc. generând o anumită dezvoltare spirituală și conduita morală.

Este evident că numele oamenilor, numele locurilor etc. au apărut ca o necesitate de a descrie entitatea respectivă, apariția acesteia, manifestarea în timp pe durata existenței, orientarea în timp și spațiu, organizarea în acțiuni colective etc.

De exemplu numele oamenilor evocă o particularitate fizica sau morala (calități, defecte), rangul sau poziția socială, ocupații, funcții, meserii, îndeletniciri, sentimentele părinților față de nou-născutul lor, loc de origine, apartenență la un clan, totem, patronaj, filiație, adopție, caracteristici fizice, statutul social și economic al strămoșilor, apartenență religioasă etc. Ca urmare în spatele numelui se găsește etimologic cel puțin una din caracteristicile de mai sus, sau altfel spus numele este o carte de istorie ce descrie entitatea.

Din punct de vedere istoric, numele de locuri, de ape, de obiecte etc. au evoluat în funcție de limba utilizată de cei ce luau un prim contact cu realitățile respective. Pentru că noul venit întreba: Ce este asta? Ce este acesta? La ce folosește? La ce este bun? Cum se numește locul acesta? Care este numele râului acesta? Cum se numesc oamenii aceștia? etc. Localnicul îi răspundea, iar nou venitul repeta conform specificului limbii lui. Ca efect este o anumită diversitate în numele populațiilor, toponimelor etc. care în esență au aceeași rădăcină, dar o formă, pronunție relativ diferită în funcție de apartenența culturală a utilizatorului. Avem numeroase exemple ce descriu o stare de fapt o bogăție imensă de informații ce au fost relativ corupte în secole de evoluție de la o generație la alta.

Este puțin probabil ca noul venit denumească cu nume noi ceea ce întâlnește și să oblige apoi localnicii să le utilizeze. Excepție o fac obiectele străine localnicilor și ideile novatoare aduse de noul venit. În mod obligatoriu-existențial noul venit se adaptează ecosistemului, iar dacă nu vrea sau nu poate ecosistemul îl elimină în mod natural.

Numele constituie componente importante ale civilizației, utilizate ca valori – cel puțin informaționale- chiar dacă unele s-au denaturat în timp. Fiecare generație „privind în urmă” în istoria numelui, are „imaginea” unui imens domeniu cultural, ceva ce există indiferent de voința generației ce privește în urmă! Generație, care în prezentul ei, se alimentează cultural din valorile identificate: preluându-le, neglijându-le sau contestându-le. Cuvintele transmise apoi generațiilor următoare suferind remodelări: întărindu-le informația conținută; dându-le un alt sens, denaturând informația istorică conținută.

2. Activitatea individuală de cercetare pentru o pregătire individuală capabilă să genereze opinii pertinente și onorabile

Identificarea fake news-ului generator de manipulări...Pentru o activitate individuală de cercetare pe aceste teme ale denumirilor – pentru a fi mândrii de ceea ce suntem – este obligatoriu să se deparaziteze mesajul ce vine din trecut și pentru a înlătura *ceea ce nu este bun, este fals, este un adaos ce este respins de trunchiul cultural autentic*. Pentru a identifica informații parazite atașate ca urmare a unor „rătăcirii” culturale de-a lungul secolelor, trebuie să ne întoarcem în trecut. Rătăcirile erau firești la un moment dat din motive politice, dar la momentul potrivit se revine pe drumul bun! Un exemplu evident este informația transmisă de Ulfila /Wulfila care s-a născut printre geți a devenit un erudit al secolului al IV-le d.Hr. La vârsta de 30 ani este numit episcop în spațiul geografic al Dunării de Jos unde predică creștinismul prin satele geților; și nu printre nobilii care în Actele martirilor sunt descriși ca opozanți.

Problema de rezolvat ce se pune în fața generațiilor contemporane constă în aflarea „adevăratul sens al unui cuvânt” – cel din trecutul său istoric, cât și cum s-a corupt în decursul rătăcirii lui prin meandrele istoriei.

Sunt evidente preocupările omului de a se cunoaște pe el și pe ce este în jurul lui și nu în ultimul rând cine sunt înaintașii lui; istoria înaintașilor lui. Informații există: viața cu specificul ei, succesiunile de generații alimentează un imens tezaur de informații aflat într-o dinamică permanentă care trebuie numai citite cu lupa propriei culturi autohtone și autentice- pentru a nu rătăcii...!

II. Cine suntem? De unde venim?

1. Herodot. În prezent scrierile lui Herodot sunt considerate ca importante surse istorice, deși au existat cronicile istorice anterioare.

Din antichitatea timpurie provin numeroase informații privind locuitorii din arealul geografic cuprins între cele trei mări; Marea Adriatică, Marea Baltică și Marea Neagră.

Informațiile provin din diverse surse:

- povestirile negustorilor care-și comercializau mărfurile, pe vremea aceea, pe drumurile ce străbăteau acest spațiu geografic;

- cronicile ce prezintă războaie care au uimit lumea acelor timpuri cu participarea a sute de mii de luptători ceea ce presupunea: existența unei populații numeroase ca bază de recrutare a luptătorilor, producerea de bunuri materiale necesare oștirii, aprovizionare, dotarea și susținerea oștirii pe timpul războaielor, existența de resurse pentru achiziționare, gestionare, depozitare, transport etc. Și nu în ultimul rând toate acestea însemnau punerea în mișcare a uriașe cantități de hrană, cât și ad de an regenerarea acestora –ceea ce înseamnă foarte mulți oameni activi și mari suprafețe de terenuri fertile cultivate;

- informațiile ce circulau prin viu grai ce au fost adunate și scrise de diverși literați ai vremii, numeroase ajungând până azi.

Având în vedere fenomenul de „fake news” , fenomenul de știri probabile, fenomene ce erau prezent și în trecut, se pot identifica în informațiile venite din negura vremii:

- existența privind diverse neamuri care apar în diverse locuri ceea ce probabil că de fapt nu descriu migrația ci de fapt răspândirea;

- existența în documente istorice a numelui unei populații numeroase care brusc dispare sau apare în scrierile unor istorici nu înseamnă că este o dispariție reală sau o explozie a natalității ci de fapt utilizarea de nume diferite a celor ce descriu populația dintr-un ecosistem sau a faptului că istoricul a înlocuit un nume cu altul. Populația și-a continuat evoluția în timp firească fără să țină cont de ce a notat istoricul. De exemplu: un sibian este în același timp și ardelean, și transilvănean, și român. Utilizarea unei denumiri nu le elimină pe celelalte ci numai sfera de cuprindere a mulțimii.

La fel ca informațiile geologice privind identificarea cantității de zăcămint mineral, informații ce se obțin prin foraje din loc în loc – ceea ce nu înseamnă că zăcămintul a migrat dintr-un loc în altul odată cu sondorii; și nici faptul că nu a existat până când geologii nu l-au menționat.

Toate aceste informații ce vin din trecut au ceva în comun: scot în evidență potențialul uman și material al spațiului geografic dintre cele trei mări cât și fertilitatea deosebită a solului susținută de climatul temperat favorabil agriculturii și vieții umane.

Herodot afirma: *că tracii erau cei mai numeroși după inzi* – prin tracii în această afirmație trebuie înțeles că Herodot se referea la imensul areal geografic din nordul polisurilor grecești cu imensa lor populație. Aceasta însemna tot ce era în nord: geți, tyrageți, masageți etc. Ce se vor individualiza mai târziu în cronicile grecești și romane prin diverse nume cu caracter general: geți, sarmați și sciți care la rândul lor erau formate din sute de diviziuni socio-politico-economice la nivel tribal cu diferite nume utile pentru localizare, de către negustorii timpului.

III. Organizări politice

În cadrul acestui imens sistem socio-politico-economic cuprins între cele trei mări care la un moment dat devine un spațiu geto-sarmato-scitic cuprinde la rândul lui alte subsisteme care nu anulează nici nu înlocuiesc sistemul. Analogia este simplă: spațiul românesc ca sistem cuprinde ca subsisteme spațiile: oltenești, ardelene, maramureșene. La rândul lor aceste subsisteme sunt compuse din alte subsisteme ș.a.m.d. Toate acestea nu se substituie sistemului ci-l întregesc în spațiul românesc, forța este dată de întreg...

Povestirea: Cele șapte nuiete

Un tată avea șapte fii care, deseori, nu se împăcau. Datorită certurilor uitară să lucreze. În plus, câțiva oameni răuvoitori aveau de gând să se folosească de această neînțelegere pentru ca după moartea tatălui lor să se ia la bătaie pentru moștenire.

Atunci bătrânul tată îi chemă pe fiii săi laolaltă, le puse înainte șapte nuiete, care erau bine legate, și le spuse: „Cine va reuși să rupă acest mănunchi de nuiete, acelaia îi voi da 100 de talanți”. Unul după altul își încercară norocul și puterile.

Neputând rupe mănunchiul de nuiete, recunoscă cu toții: „Nu merge, nici nu e posibil!”. „Ba da, le spuse tatăl, nu este nimic mai ușor!”. Desfăcu legăturile și rupse toate nuietele, una după alta, cu cel mai mic efort. „Așa, bineînțeles că este ușor, îi spuseră fiii săi. Așa și un copil ar fi putut să le rupă!”.

Tatăl însă le spuse: „Așa cum este cu aceste nuiete, la fel este și cu voi. Atâta timp cât veți fi împreună, veți trăi și nimeni nu vă va putea dezbină.

Dar dacă legătura înțelegerii care vă unește se va rupe, atunci se va întâmpla cu voi ca și cu nuietele care zac rupte aici înaintea voastră, pe pământ. Așa că...iertăți-vă, împăcați-vă și trăiți în armonie”. (Sursa: <https://jurnalspiritual.eu/povestire-cu-talc-cele-sapte-nuiete/>)

În normalitatea ei, omenirea s-a confruntat permanent cu două acțiuni contrarii privind organizarea socio-politică:

- o acțiune de a forma edificii socio-politice (imperii) tot mai mari ce să adune sute de milioane de oameni și milioane de kilometri pătrați, imperii ce la apogeul lor păreau invincibile;
- o altă acțiune de a distruge edificiul creat, chiar dacă părea invulnerabil, imposibil de dezmembrat.

Istoria prezintă numeroase exemple de evoluții socio-politice uneori pe durate de peste o mie de ani. Ce este demn de observat este că documentele istorice menționează mai mult conducătorii-dinastiile conducătoare- și nu popoarele cu milioanele de indivizi ce au generat armatele de sute de mii de oameni care au dus greul războaielor de edificare a imperiului sau de distrugere a imperiului, și nu scot în evidență ce a determinat ca aceste armate să se sacrifice pe câmpurile de bătălie.

Cercetând originea etnică a celor ce asigurau forța de luptă imperială și adversară a imperiului nu putem să nu constatăm că sunt din aceeași etnie în ambele tabere: unii luptau pentru edificarea imperiului alții în același timp luptau împotriva imperiului sau în slujba altui imperiu în luptă cu primul imperiu; de la acest comportament nici valahii geto-sarmato-scitici nu au făcut excepție, fiind chiar menționați în documente ca cei mai destoinici, viteji oșteni din armatele Europei, oșteni care luptau pentru cauze care nu erau a lor și străine intereselor lor.

Alteori în anumite momente istorice, aceste populații treceau cu vederea disensiunile dintre ele și aveau capacitatea de a se uni împotriva dușmanului comun mobilizând sub arme și aducând în luptă sute de mii de luptători și imense resurse în organizări de amploare imperială, *împărății* – asemănătoare, bineînțeles la alte standarde, cu Uniunea Europeană actuală.

Fără a avea pretenția unei abordări exhaustive este demn de reținut existența unor împărății ce au învins imperii:

1. Informații din negura istoriei. Marii și puternici ai antichității timpurii (Cyrus al II-lea cel Mare și Darius I) pierd în războaiele cu aceste împărății geto-sarmato-scitice; iar Alexandru cel Mare își asigură resursele necesare cuceririi Imperiului Persan din aceste locuri.

Resursele imense sunt probate și de faptul că Regina masageților, Tomiris ce avea o armată numeroasă după ce învinge pe împăratul persan Cyrus al II-lea cel Mare, vine în Dobrogea cu corăbiile –oameni ai mării- unde a întemeiat cetatea Tomis. Un alt eveniment antic ce descrie indirect resursele umane ale acestui spațiu geografic este campania regelui persan Darius I, ce trece cu o armată imensă în nordul Dunării. Război ce s-a încheiat cu fuga perșilor înapoi în țara lor- câți au scăpat cu viață.

Burebista constituie o împărăție ce aduce sub arme sute de mii de războinici.

2. Informații din mileniul I d.Hr. este un mileniu al Împărățiilor geto-sarmato-scitice care au la conducere diverse dinastii începând cu Decebal și Dinastia Amalilor ce a dat conducători renumiți: Armân (Ermanaric –în germană) și Attila (urmaș al unei prințese amale și a unui prinț hun deci este posesor de „os domnesc” ce-l făcea eligibil la tronul Împărăției geto-sarmato-scitice!). Attila purta și un titlu inferior de Rege al Daciei ca argument de a ajunge la tronul împărăției. În acest mileniu Împărăția Geto-sarmato-scitică a distrus Imperiul Roman și a remodelat harta politică a Europei. Sfârșitul de mileniu duce la o modificare treptată a structurii socio-politică ce devine treptat o confederație de crăii tot mai independente cu o conducere centrală tot mai simbolică.

După moartea lui Attila (Tătucul) ce purta și titlul de Rege a Dacilor Împărăția geto-sarmato-scitică cunoaște lupte interne între urmași și o perioadă de declin politic (Povestea celor șapte nule).

Astfel că sfârșitul de mileniu cunoaște o istorie a Crăiile „libere” ce sunt tot mai independente și care întreprind acțiuni tot mai independent într-o relație de vasalitate (senior-vasal) ce generează numeroase conflicte – fenomen asemănător cu cel din evul mediu timpuriu în Europa Apuseană. În acest spațiu geto-sarmato-scitic apar numeroase „Țărișoare” cu o putere militară tot mai simbolică ce-și căutau ocrotirea în depresiunile munților. Există încercări a unor dinastii khazare, cumane și pecenege de reorganizare a unor structuri statale dar fără succes pe durată lungă. Excepție face dinastia Arpadiană ce reușește să pună bazele unei organizări politice viabile.

3. Început de Mileniu II d.Hr. Este un început de mileniu al renașterii moșteniri mileniului I d.Hr. după ce autonomiile crăiilor slăbesc puterea politică a geto-sarmato-sciților.

Cu rol important în reunirea geto-sarmato-geților alături de dinastia Arpadiană este și emirul Nogai – ctitor al Valahiei și Moldaviei.

În secolul al XIII-lea în spațiul geto-sarmato-scitic era o împărăție care domina politic din Balcani în sud, Rutenia în nord, Banatul de Severin în vest și în est până la Nistru, având la conducere pe emirul Nogai un membru al dinastiei Ginghis Han (la fel ca și Carol I un membru al Casei de Hohenzollern ce a pus bazele unei dinastii în România). Centrul de comandă al acestui teritoriu, geto-sarmato-scitic, a fost Isaccea din nordul Dobrogei. Existența acestuia stat a favorizat

coagularea crăiilor în state feudale din exteriorul Arcului Carpat și o renaștere a geto-sarmato-scitilor. Tablourile votive ale lui Mircea cel Bătrân și Ștefan cel Mare redau prin veșminte și coroane imaginile unor împărați geto-sarmato-scitici.

IV. Ardealul

Numele Ardealul este un toponim cu o vechime multimilenară utilizat pentru a descrie o stare de fapt constatată pe vremuri de mult trecute în podișul Transilvaniei – că Arde-dealul.

În interiorul Arcului-carpatic era și este un spațiu geografic foarte bogat în depozite subterane cu gaze naturale insipide, inodore și inflamabile. Acest „aer inflamabil” aflat sub presiune foarte mare țâșnea prin fisurile scoarței terestre la suprafață; prin frecare cu solul acest gaz inflamabil ajungea la temperaturi ridicate; în contact cu aerul se aprindeau formând flăcări care izbucneau din pământ înălțându-se în bătaia vântului, uneori cu o înălțime mai mare, alteori abia pâlpâind.

Acest fenomen natural de flăcările eterne, datorat emanației de gaze naturale care se aprind și ard spontan cu flăcări ce se întind pe suprafețe imense, flăcările ce ard cvasipermanent fiind vizibile uneori de departe, mai ales noaptea, a impresionat puternic pe oameni cum „Arde- dealul”; flăcările eterne considerate „focuri vii”, „focuri sacre” sau „focuri sfinte”; ce ardeau pe dealuri, stingându-se uneori din cauza ploilor sau scăderii presiunii gazelor naturale din interior, însă apoi reaprinzându-se în alt loc ce genera impresia că „arde dealul” au dat numele Ardealului.

V. Moldova

În limba engleză Moldavia, în limba germană Moldau, în limba franceză Moldavie, în rusă Молдавия, în poloneză Mołdawia este o regiune istorică și geografică a Europei, delimitată la vest de către Carpații Orientali și la est de către râul Nistru. Suprafața cumulată a a Moldovei istorice este de 94.862 km², dintre care 35.806 km² în România (cele 8 județe ale Moldovei Occidentale cuprinzând Bucovina de Sud), 29.680 km² în Republica Moldova (partea din dreapta Nistrului cunoscută și ca Basarabia) și 21.297 km² în Ucraina (regiunea Cernăuți cuprinzând Bucovina de Nord, ținutul Herței și ținutul Hotinului, și cele 9 raioane din Bugeac) (Sursa: Wikipedia).

În documentele evului mediu și în actul care a pus bazele unirii Principatelor Dunărene, în conformitate cu hotărârile Congresului de la Paris din 1856 (Convențiunea pentru organizarea definitivă a Principatelor Dunărene ale Moldaviei și Valahiei din august 1858 - cunoscută mai mult sub numele de Convenția de la Paris) numele consacrat este MOLDAVIA!

Acest nume este format prin alăturarea a două cuvinte MOL și DAVIA.

Mol este numele unei zeițe antice; Zeul Mol –Zamolxe, iar Davia – înseamnă loc sacru, teritoriu binecuvântat, divin. Locuri de închinare pe vârful munților, locuri sacre (Dave) înconjurată de ziduri ca mănăstirile azi sau când vitregia vremurilor nu dădea voie apropierea de divinitate se realiza în „Bisericile de Brazi”.

Mol și Davia alăturate formează cuvântul Moldavia cu sensul de țară sacră a lui Zamolxe, țară binecuvântată. Țară bogată adevărată *Grădină a Maicii Domnului*, considerat de oameni ca loc divin moștenit din moși – strămoși cu numele de Mol-Davia.

VI. România

Un reper important pentru numele României este afirmația lui Xenofan din Colofon (poet și filosof grec care a trăit la sfârșitul secolului al VI-lea î.Hr. și la începutul secolului al V-lea î.Hr.) ce spunea: *Etiopienii spun că zeii lor sunt cârni și negri; Tracii spun că ai lor au ochii albaștri și sunt roșcați*. Prin tracii înțelegem ceea ce înțelegea și Herodot: *că tracii erau cei mai numeroși după inzi* – și locuiau în nordul polisurilor grecești cu imensa lor populație – ce includea și pe cei cu *ochii albaștri și roșcați* deci rumeni la față.

Romania este o țară care în hărțile evului mediu are capitala la Constantinopol.

România de azi este o țară care în hărțile secolului XX d.Hr. are capitala la București și în limbile europene este numită: Rumania (în limba albaneză, arabă), Rruminia (în limba armeană), Errumania (în limba bască), Rumynija (în limba belarusă), Rumunija (în limba bosniacă), Rumūniya (în limba bulgară), Rumunsko (în limba cehă), Rumunjska (în limba croată), Rumænien (în limba daneză), Rumeenia (în limba estonă), Roumanie (rumenii) (în limba franceză), Rumänien (în limba germană), Rumenye (în limba idiș), Rúmenía (în limba islandeză), și așa mai departe denumiri în care se identifică grupul de litere „Ruman”/ „Rumin”/ „Rumyn”/ „Rumun”/ „Rumæn”/ „Rumen”/ „Rumān”/ cuvinte de fapt care au sens în limba română țărănească de:

- „rumen” adj. îmbujorat, împurpurat, roz – trandafiriu, înroșit, roșu la față (Om cu obraji rumeni.);

- „rumân” sub. valah, olah, vlah în vechime locuitor al numeroaselor Țări Rumânești locuite de rumâni (trebuie menționat că substituirea actuală a numelui de Valahia cu cel de Țara Românească este o eroare; nicăieri nu apare în numeroasele hărți din evul mediu; în aceste hărți găsim o Romanie dar cu capitala la Constantinopolul locuit de romei și romanoi. În limba română veche Constantinopolul era denumit Țarigrad, adică „Cetatea Împăratului” și „Înalta Poartă” ce era în secolul al XII-lea cel mai mare și cel mai bogat oraș din Europa. La construcția orașului între anii 324 și 336 au participat chiar 40 000 de geto-goți aliați ai Împăratului Constantin.

Cuvântul „rumen” ce caracterizează o însușire feței umane este întâlnit și la populațiile cu care rumânii au intrat în contact în vremurile trecutului îndepărtat. Acesta este adaptat la fonetica limbii respective a cuvântului rumen: „румяны – rumiany” (în limba bielorusă), „румен – rumen”, (în limba bulgară), „rumen” (în limba croată,), „руменило – rumenilo” (în limba macedoneană), „rumiany” (în limba poloneză), „румяный- rumyanyu” (în limba rusă), „румен-rumen” (în limba sârbă), „рум'яний- rum'yanyu” (în limba ucraineană).

Cuvântul „rumen” ce caracterizează îmbujorarea feței are o arie de răspândire Central-Europeană cuprins între cele trei mări: Marea Adriatică, Marea Baltică și Marea Neagră - spațiu geografic în care au conviețuit populații geto (gotico)-sarmato-scitice.

Acest cuvântul „rumen”, ce caracterizează o însușire feței umane, în acele timpuri, și a generat încă un nume a geto-sarmato-goților acela de rumân a fost transformat de corifeii Școlii Ardelene de la Blaj prin înlocuirea literei „u” cu litera „o”, ca urmare în loc de „rumân” să fie folosit cuvântul „român”. Transformare ce a avut succes și a dus la extinderea lui.

Un obstacol a fost existența în cancelariile europene a termenului vechi – probabil o opoziție benefică, pentru că în prezent o etnie caută să-și facă cunoscut numele: etnia romilor vorbitori de limba romanii, fapt ce în prezent, în Apus, a generat confuzii. O soluție pentru a înlătura aceste confuzii ar fi înlăturarea inițiativei Școlii Ardelene de la Blaj și revenirea la numele multimilenar de **rumân** și **Rumenia** cum ne spun străinii. **Rumelia** era numit în evul mediu al teritoriul din sudul Dunării .

VII. Sarmizegetusa. Sarmi-ze-get-usa

„Toponimul Sarmizegetusa a apărut în inscripțiile antice și la autorii antici (până în sec. al VII-lea) cu inscripționare în elină și latină și în alte variante: Zarmizeghéthousa, Sarmireg, Sarmizge, Zarmitz, Sarmazege, Sarmizege etc.”(Sursa: Wikipedia).

Este evident că numai Sarmizegetusa și Zarmizeghéthousa sunt denumiri complete. Celelalte sunt diminutive: Sarmireg, Sarmizge, Zarmitz, Sarmazege, Sarmizege etc. obținute prin trunchierea denumiri principale.

Se identifică la toate grupul de litere „Sarmi”/, „Zarmi”/, „Sarma” ceea ce este evident că se referă la „sarmați”.

Al doilea grup de litere este „get” / „ghet” iar este evident că se referă la „geți.

Al treilea grup de litere „usa” sau „housa”. „Usa” cu sensul de „ușă” sau „Înaltă Poartă”. „Housa – casă în limba latină” cea ce este firesc pentru că autorul fiind latin ia indicat rolul în lumea sarmato-getică de casă a întâlnirilor conducătorilor sarmato-geți.

Se știe că în tradiția autohtonilor este puternica dorința de a realiza porți cât mai înalte și mai monumentale, iar la poartă nelipsita băncuță unde duminicile și-n zilele de sărbătoare oamenii se adunau la sfat. Respectând proporțiile și sarmato-geții inclusiv sciții aveau locuri bine stabilite unde se adunau la sfat. Publius Ovidius Naso vorbea la Tomis despre sarmați și sciții care până la urmă îi considera tot geți (la fel ca azi la București : vorbim despre ardeleni, bănățeni, maramureșeni, moldoveni etc. care până la urmă toți sunt români).

VIII. Valahia

Valah, Vlah și multe alte variante este un termen istoric folosit pentru a desemna în principal pe urmașii traco-geto-sarmato-sciților ce aveau ca și caracteristică ocupațională ciobănitul, din punct de vedere religios erau creștini, iar cultural formau grupuri etnografice originale. Mărturii din secolele XIII-XIV arată că, acești urmași ai traco-geto-sarmato-sciților foloseau pentru ei endonimul „Rumân/ arumân”. Termenul devenit un sinonim pentru categoria socială a ciobanilor din spațiul geografic cuprins între cele trei mări, s-a răspândit prin transhumanță și-n afara acestui spațiu primind diverse variante ale numelui.

Popoarele geto-sarmato-scitice fac istorie în mileniul I d.Hr. în spațiul Central-European. Inexistența granițelor, căutarea locurilor pentru pășunat, ciocniri tribale nesfârșite în acapararea celor mai bune pășuni duc la amestecul populațiilor și apropierea cu turmele de Carpații în anotimpul de vară, urmat de deplasarea în locurile de șes, în bălțile râurilor, în anotimpul de iarnă. Acest proces socio-economic de transhumanță generat de alternanța iarnă-vară vital în existența populațiilor Central-Europene și Nord-Pontice a dus la amestecul lor și la o inevitabilă bună cunoaștere reciprocă ce a generat diverse nume în funcție de caracteristicile prin care diversele comunități umane se evidențiau în raport cu altele.

Tot în mileniul I d.Hr. are loc, în acest spațiu european, un amplu proces de convertiri religioase la iudaism (khazarii), la creștinism (sarmato-geții) și mahomedanism (o parte dintre sciți - popoarele turcice de azi). Proces complex, și nu întotdeauna pașnic, a dus la crearea de organizări politice, de vastă întindere teritorială conduse de dinastiile sciților nord-pontici, este vorba de dinastia pecenege, cumane și tătare.

În acest spațiu geto-sarmato-scitic viața socio-economică avea complexitatea ei în care erau câteva dominante ocupaționale generate la rândul lor de specificul macro-ecosistemului pontico-carpato-dunărean: creșterea oilor (de către ciobani, cultivarea pământului (de către boieri), creșterea cailor (de către nord-ponticii – tătarii). Cei care au imaginea cea mai bună a sistemului în ansamblul său, cu privire la caracteristicile umane și definitorii ale populațiilor sunt cei cu mobilitatea cea mai mare (tătarii ce se ocupau cu creșterea cailor) și ciobanii ca urmare a transhumanței.

Tătarii au sesizat caracteristica relativ comună a crescătorilor de oi și a agricultorilor, a căror activitate depindea de voința lui Dumnezeu. Ca urmare „Voința lui Dumnezeu”, „Ce dă Dumnezeu”, „Voia lui Dumnezeu”, „Vă cu Dumnezeu” etc. erau formulări permanent prezente în dialogurile acestora și devine o caracteristică comportamentală – o expresie de salut întâlnită și azi la țărani și nu numai – **vă cu Dumnezeu** ceea ce în limba nord-ponticilor se exprima prin Va-allah.

O altă expresie, în vorbirea populară, de **Omul lui Dumnezeu** când este vorba de cineva extrem de omenos are echivalent în islam: **Waliyu- Ilah** cu sensul de **prieten al lui Dumnezeu**. Wali – tradus prin sfânt. Conceptul de sfânt în islam este diferit de cel din creștinism. Un sfânt islamic (wali) poate fi în viață, căsătorit, să aibă copii și să facă minuni cu voia lui Dumnezeu. Conceptul este mai apropiat de sfinții părinți din Vechiul Testament.

Sa creat astfel un nume și renume privitor la o submulțime din marea mulțime traco-geto-sarmato-scitică care aveau avea anumite caracteristici: creștini, păstoritul oilor și agricultori, care se

manifestau prin salutul „*Vă cu Dumnezeu* – Va-allah”- adică erau extrem de omenoși *Oamenii a lui Dumnezeu*. Se știe că țărani români erau extrem de ospitalieri.

Pentru tătari aceste caracteristici comune a ciobanilor și agricultorilor au generat numele de „Vă allah”, „Waliyu- Ilah”, „Vaallah”, „Valah”.

Faptul că o parte dintre ei, cei din sud, erau mai bruneți – le-au atras supranumele numele și de *blachi*.

În decursul seolelor ca urmare a jocului cuvintelor între blachi (negru) și va-allahi (vă cu Dumnezeu) duce la o mulțime de variante de nume în limbile neamurilor din Europa. Fiecare pronunțându-le și scriindu-le conform specificului lor!

Se identifică la nord pontici cuvinte ce clarifică cele două nume: „Валлах - De către Dumnezeu” (în limba tătară); „Wallahiy - De către Dumnezeu” (în limba turkmenă); „Валлах и я - Fii binecuvântat” (în limba Tadjică); „В аллах и я - Este Dumnezeu” (în limba tătară); „Блак – negru” (în limba azeră, bulgară, kazahă, mongolă, poloneză, rusă, uzbekă); „блакиа -Negru ” (în limba tătară, tadjică, turkmenă,)

Remarci istorice

1. „După lectura a sute de volume referitoare la istoria românilor și istoria limbii române, se constată că nici unul din erudiții autori ai acestora nu scrie, nici măcar nu sugerează, că româna este sau ar putea fi limba primordială a Europei, că geții (ca să folosim numele dat de greci) carpato-danubieni constituie poporul matcă al Europei din care, prin roiri succesive, s-au desprins în perioade distanțate în timp și spațiu, începînd din mileniul III î.e.n., grupuri de oameni care au populat Europa și Asia anterioară. De aceea, astfel de informații, fundamentale pentru istoria românilor, a europenilor, persanilor și indienilor nu se pot afla decît din operele unor universități străine celebre sau din cărțile unor eminenți savanți și universitari străini, mai ales apuseni.” (sursa: [GETICA – Studiu Introductiv de Gabriel Gheorghe](https://gandirea.ro/getica-studiu-introductiv-de-gabriel-gheorghe/), <https://gandirea.ro/getica-studiu-introductiv-de-gabriel-gheorghe/>)

2. Carolus LUNDIUS (Zamolxis, Primus Getarum Legislator): „Să fie clar pentru toți, că cei pe care antichitatea i-a numit cu o venerație aleasă Geți, scriitorii i-au numit după aceea, printr-o înțelegere unanimă, Goți. Grecii și alte popoare au luat literele de la geți. La Herodot și Diodor găsim opinii directe despre răspîndirea acestor litere.”

3. Carlo TROYA, istoric italian (1784-1858): „Niciun popor din cele pe care grecii le numeau barbare, nu au o istorie mai veche și mai certă ca a geților sau goților. Scopul lucrării mele, Istorie Getică sau Gotică, se împarte în două părți și una din ele arată că geții lui Zamolxe și ai lui Decebal au fost strămoșii goților lui Teodoric din neamul Amalilor.” - Robert Sheringham, De Anglorum Gentis origine disceptatio: “Astfel chiar Pliniu, Mela, Solinus, îi arată pe geți ca poporul Traciei. Toți tracii ar fi fost un singur popor, adică geții, mărturisește Mela (sec. I d.Hr).”

4. „Am arătat că armele geților au fost victorioase în Sciția, Tracia, Dacia, Moesia, la Istru și la Marea Neagră și am spus că ei au avut diferite nume în acele regiuni, din pricina varietății sălașurilor; dar toți au fost numiți geți, cu același nume, de către greci și de către latini. Însă aceștia, cu trecerea timpului, și-au adus trupele și stindardele la ultimele hotare ale Europei, și, fapt și mai agresiv, i-au îmblânzit și i-au domolit pe romanii cei plini de foc, precum și Roma însăși, și cîcă ar fi istovit într-atît Imperiul Roman, încît de atunci încolo a fost mai ușor de manevrat de către alte neamuri dintre care cele mai multe, prinzînd ocazia, ar fi căpătat de atunci încolo curajul de a-și scutura îndelungata sclavie și jugul lor istovitor. Atunci, pentru prima dată geții le-au fost cunoscuți romanilor și grecilor sub numele de goți: însă de atunci sunt numiți de către scriitori cînd geți, cînd goți. În legătură cu aceștia, există o concordanță absolută la autorii vechi care au trăit în acea vreme în care s-a ținut războiul gotic;...Orosius care și-a scris istoria în veacul împăraților Arcadius și Honorius (în care goții, sub conducerea lui Alaric au năvălit în Italia), relatează că geții au fost de

neam gotic și sub numele de goți au devastat Imperiul Roman: Curând, spune el, acei geți care acum se numesc goți, despre care Alexandru a declarat că trebuie evitați, de care Pyrrhus s-a îngrozit și pe care Cezar i-a lăsat baltă, după ce au năvălit cu toții în provinciile romane, deoarece lăcașurile lor și toate orașele au fost abandonate și golite, și multă vreme s-au arătat înfricoșători, speră acum prin rugăminți să obțină asocierea cu romanii prin legământ, deși ar fi putut-o obține cu armele.

5. Philostorgius, Istoria eclesiastică (368 – 425 e.n.): “Sciții de dincolo de Istru pe care cei vechi îi numeau geți, iar cei de acum îi numesc goți... Ulfila a fost hirotonit episcop al creștinilor din țara getică.”

6. Hieronymus (345 – 420 e.n.): “Există autoritate (îndreptățire) pentru a-i numi pe goți, geți.”

7. Nicolao Petreio, 1695: “Că geții au fost după aceea numiți goți, nu este nici o îndoială.”

8. Abordarea ecologică a viețuirii umane demonstrează fără dubii că în Peninsula Scandinavă, până la începutul Holocenului (etapa geologică actuală, începută cu cca 12000 ani în urmă) s-a găsit sub un strat gros de sute sau chiar mii de metri de gheață (v. Istoria Suediei), deci nu se punea vorba de un leagăn de generare de populații umane. Spus simplu: acolo nu existau oameni.

A existat însă procesul invers din Centrul Europei odată cu retragerea ghețarilor sarmato – geții să ajungă cu pescuitul și pe țărmurile sudice ale Scandinaviei. Treptat prin transformarea Scandinaviei într-un ținut mai accesibil, a unor terenuri favorizate de natură acestea au puncte de locuire temporară. Dar solul și clima Scandinaviei n-au permis o dezvoltare normală a populației ce ar fi dorit să rămână pe noile teritorii. În plus, absența totală a sării, de care mamiferele depind fiziologic, deci natural, a constituit un factor prohibitiv pentru creșterea populației în zona nordică europeană. Deci nici nu poate fi vorba ca Scandinavia să fi fost vreodată în istoria societății omenești o generator de populații gotice care au invadat Europa și au cucerit Imperiul Roman.

Ca urmare în ținutul inospitalier al Scandinaviei, istorici luptând împotriva naturii nu pot constitui o fabrică de popoare – în speță de goți ce să invadeze sudul Mării Baltice!, Europa și Marele Imperiu Roman – pentru că nu au cu ce! De unde pot goții istoricilor alea armate cu sute de mii de luptători, ce să distrugă legiunile romane, să cucerească cetățile și chiar capitala imperiului – centrul lumi Roma? (sursa: [GETICA – Studiu Introductiv de Gabriel Gheorghe](https://gandirea.ro/getica-studiu-introductiv-de-gabriel-gheorghe/), <https://gandirea.ro/getica-studiu-introductiv-de-gabriel-gheorghe/>)

BIBLIOGRAFIE:

1. A. Bădin, Dacia din Vestul Europei, New York – 1998, Editura The Geryon Press;
2. Virgil Ciocîltan – Mongolii și Marea Neagră în secolele XIII-XIV, editura Enciclopedică, București, 1998;
3. L.I. Cueșdean, Senzațional! Suntem români de peste 2500 de ani, Editura Solif
4. Nicolae Densușianu, Dacia preistorică, Editura Enciclopedică, 2002
5. Neagu Djuvara, O scurtă istorie a românilor povestită celor tineri, seria Istorie, Humanitas, 1999, 2006, 2008, 2010;
6. Neagu Djuvara, Aromânii: istorie, limbă, destin (coordonator), Editura Fundației Culturale Române, 1996, Editura Humanitas, 2012;
7. Gabriel Gheorghe, Lingvistica, istoria... Defilee de erori, Rev. Getica <http://gandirea.ro/lingvistica-istoria-defilee-deerori/>
8. [Getica – Studiu Introductiv de Gabriel Gheorghe](https://gandirea.ro/getica-studiu-introductiv-de-gabriel-gheorghe/), <https://gandirea.ro/getica-studiu-introductiv-de-gabriel-gheorghe/>
9. Carmen Jimenez Huertas, Nu venim din latină, Editura geto-dacii, 2016;
10. Iordanes, Getica(despre originea și faptele geților), Fundația Gândirea;
11. C.J. Huertas, Nu venim din latină, Editura: GETO DACII, București, 2016
12. N.P. Leonăchescu, Istoria și condițiile la limită tip Dirichlet, Rev. Getica

13. C. Lundius, Zamolxis, Primus Getarum Legislator, Upsala, 1687;
14. Roxana Gordan, <https://ultima-ora.ro/gazul-metan-extras-in-romania-cel-mai-pur-din-lume>
15. Dan Oltean , Regii dacilor si razboaiele cu romani, 2017, ISBN: 978-973-0-13518-3;
16. Dan Oltean Religia dacilor. 2012, ISBN: 978-973-0-17045-0;
17. George Pantecan, Provincia medievală Dacia din Europa Nordică, Editura Tempus a Fundației Academia Daco-română, 2010;
18. Revista: Laudă semințelor, celor de față și-n veci tuturor, ISSN 2668-0076, ISSN-L 2668-0076, nr.3, anul 2020,
19. Revista: Laudă semințelor, celor de față și-n veci tuturor, ISSN 2668-0076, ISSN-L 2668-0076, nr.4, anul 2021
20. Liana Spulber - Emisii geogene de metan în Transilvania și implicațiile lor asupra mediului înconjurător, , lucrare de doctorat, Cluj Napoca, 2010
21. Carlo Troia, Argumente pentru rescrierea istoriei Europei, Editura Uranus, 2015;
22. Nicolo Zeno, Cărțile geților, Editura Uranus, 2017;
23. M. Vinereanu Dicționar etimologic al limbii române pe baza cercetărilor de indoeuropenistică,

Webografie:

1. Dacia din Europa Nordica,
https://www.youtube.com/watch?v=_HywOIyBXpE&ab_channel=DanielRoxin-Istorie
2. GETICA – Studiu Introductiv de Gabriel Gheorghe, <http://gandirea.ro/getica-studiuintroductiv-de-gabriel-gheorghe/>;
3. Istorie bulversantă: DACIA din... Nordul Europei,
https://www.youtube.com/watch?v=oEaXKG871yk&ab_channel=DanielRoxin-Istorie
4. Petrus de Dacia primul scriitor suedez;
<https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/petrus-de-dacia-primul-autor-suedez>;
5. Școlile din Transilvania în secolul al XVII-lea, <https://crispedia.ro/scolile-din-transilvaniasecolul-al-xvii-lea/>;
6. C. TROYA, Despre arhitectura gotică, 1857 discurs de Carlo Troya;
<https://www.slideshare.net/anamariamoraru184/traducere-arhitectura-gotica>;
7. C. TROYA, Fastici getici o gotici/
<https://www.slideshare.net/anamariamoraru184/fasti-getici-o-gotici-carlo-troya>;
8. N. ZENO, Despre originea barbarilor care au distrus Imperiul Romei, , Veneția, 1557.
http://ro.wikipedia.org/wiki/Imperiul_Roman_de_R%C4%83s%C4%83rit;
9. Pledoarie pentru apărarea limbii române, <https://www.voci.ro/pledoarie-pentru-apararea-limbii-romane/>
10. <http://www.enciclopedia dacica.ro>;
11. <http://dincolo-de-limite.blogspot.com/2012/03/dacii-adevaruri-tulburatoare-documentar.html>;

FIȘĂ DE RECAPITULARE PENTRU TESTUL ÎNȚĂL CLASA A XI-A

Prof. Basarabă Mihaela, Colegiul Economic „Dionisie Pop Marțian” Alba Iulia

- 1) Determinați $x \in \mathbb{R}$ pentru care este definit logaritmul: $\log_{x+2}(9-x^2)$.
- 2) Să se calculeze: a) $\log_5 15625$; b) $\log_4 \left[\log_3 \left(\log_{\frac{1}{2}} \frac{1}{512} \right) \right]$; c) $\log_{\frac{2}{3}} \left(\log_5 3^{\log_3 \sqrt[3]{25}} \right)$.
- 3) Să se arate că următoarea expresie nu depinde de x : $A = \frac{\log_5 x^2 + \log_5 x^3}{\log_4 x^2 + \log_4 x^3}$.
- 4) Calculați $\log_{30} 7,2$ dacă $\log_{30} 5 = a$.
- 5) Aflați x din egalitatea: $\log_a x = 2 \cdot \log_a 7 + 3 \cdot \log_a 6 - 4 \cdot \log_a 5$.
- 6) Demonstrați egalitatea: $36^{\log_6 5} + 10^{1-\log_2} - 3^{\log_9 36} = 24$.
- 7) Determinați valorile lui $x \in \mathbb{R}$ pentru care:
 - a) $2^{x-1} + 2^{x-2} - 2^{x-3} = 10$
 - b) $\log_{\frac{4}{5}} x^2 \leq \log_{\frac{4}{5}} 4$
 - c) $\left(\frac{3}{2} \right)^{2x} = \frac{8}{27}$
 - d) $\left(\frac{1}{2} \right)^{-x} \leq \frac{1}{16}$
 - e) $\cos x = 2$
 - f) $\lg^2 x - 3 = 0$
- 8) Utilizând metoda grafică, să se studieze injectivitatea și surjectivitatea funcției următoare:

$$f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}, \quad f(x) = \begin{cases} 2x-1, & x \leq 2 \\ x+2, & x > 2 \end{cases}$$
- 9) Să se arate ca funcția $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$, $f(x) = -3x+8$ este bijectivă, să se determine inversa ei și să se calculeze $(f \circ f)(-2)$.
- 10) Rezolvați ecuațiile:
 - a) $\sqrt{3x-2} = 4$;
 - b) $\sqrt[3]{2x+3} = 4$;
 - c) $\sqrt{x+1} + \sqrt{x+6} = 5$;
 - d) $9^x = 729$;
 - e) $3^{2x} + 27 = 4 \cdot 3^{x+1}$;
 - f) $\log_5(6x-5) = 2$;
 - g) $\sqrt{2x+3} = 2+x$;
 - h) $\log_2(4^x - 2) = x$;
 - i) $(n+2)! = 20 \cdot n!$;
 - j) $C_{x+1}^{x-1} = 21$.
- 11) Calculează: a) $\frac{(x^{-2} \cdot x^{-3})^{-2}}{x^4 \cdot (x^{-1})^2}$; b) $\frac{6-2\sqrt{5}}{\sqrt{5}-1} + \frac{6+2\sqrt{5}}{\sqrt{5}+1}$.
- 12) Ce condiție trebuie să îndeplinească numărul real x pentru ca să existe radicalul:
 - a) $\sqrt{2-3x}$;
 - b) $\sqrt{2-3x+x^2}$.
- 13) Să se determine numerele reale x și y dacă are loc egalitatea: $(3+i)x - 2y(1+4i) = 10-4i$.
- 14) Calculați valoarea expresiei: $E(x) = z^4 + z^3 + z^2 + z + 1$ și $z = -i$.
- 15) Se consideră numărul complex $z = -5+i$. Calculați/determinați:
 - a) opusul lui z ;
 - b) conjugatul lui z ;
 - c) inversul lui z ;
 - d) modulul lui z .

- 16) a) Să se rezolve , în C, ecuația $(x+3)^2 = -16$.
b) Găsiți soluțiile ecuației: $z^2 = 5+12i$.
- 17) Fără a rezolva ecuația $2x^2 + x + 5 = 0$ calculați $x_1^2 + x_2^2 - \left(\frac{1}{x_1} + \frac{1}{x_2}\right)$.
- 18) Descompuneți expresia $X^2 + 1$ în factori.
- 19) Se consideră în planul complex punctele A și B de afixe $z_A = -1+2i$, $z_B = -3-i$. Determinați afixul punctului C astfel încât OACB să fie paralelogram.
- 20) Se consideră, în plan, punctele: A(2,-3); B(-2,1); C(2,4). Se cere:
a) Determinați perimetrul triunghiului ABC;
b) Lungimea medianei din B.
c) Coordonatele centrului de greutate al triunghiului ABC, G(x,y) .
d) Determinați ecuația dreptei AB.
e) Determinați ecuația dreptei ce trece prin C și este paralelă cu AB.
f) Coordonatele simetricului punctului B, în raport cu punctul A.
- 22) Punctele A(4,3), B(1,7), C(-2,1) sunt vârfurile unui paralelogram ABCD.Să se afle coordonatele punctului D.
- 23) Să se calculeze distanța de la punctul M la dreapta d, știind că M(1,2)iar dreapta d are ecuația $3x-5y+2=0$.
- 24) Calculați $A_5^3 - 6C_5^3$.
- 25) Câte numere de trei cifre distincte se pot forma utilizând cifrele 2,3,4 și 5?
- 26) Rezolvați ecuația $\frac{C_x^3}{C_{x+2}^3} = \frac{1}{5}$.
- 27) Fie dezvoltarea $(x + \sqrt[3]{x})^{10}$.
a) Să se scrie forma termenului general T_{k+1} sub o forma cât mai simplă.
b) Să se determine termenul T_6 .
c) Să se determine termenul care-l conține pe x^4 .
- 28) Într-o uzină lucrează 1800 muncitori. 60% din ei sunt tineri sub 30 de ani. Câți muncitori tineri (cu vârsta sub 30 de ani) lucrează în uzină?
- 29) Din 2500 de muncitori ai unei uzine, 500 sunt bărbați. Cât la sută reprezintă numărul bărbaților din numărul muncitorilor?
- 30) Un produs s-a scumpit cu 20% din prețul pe care l-a avut inițial, acum el costând 600 de lei. Calculați prețul inițial al produsului.
- 31) Un obiect care a costat 1250 de lei a fost achitat în trei rate. Prima rată a reprezentat 18% din prețul obiectului, a doua a reprezentat 35% din rest, iar ultima a cuprins ceea ce a mai rămas de plată. Ce sumă a fost plătită de fiecare dată?
- 32) Dintr-o suprafață de 5120 ha s-au însămânțat 2048 ha cu grâu, iar 25% din rest s-au însămânțat cu porumb. Ce procent din întreaga suprafață s-a însămânțat cu grâu? Cât la sută din suprafața însămânțată cu grâu reprezintă cea însămânțată cu porumb?
- 33) După doua creșteri succesive de preț, cu 10% și 16%, prețul unui apartament se modifică cu 33120 euro. Să se afle prețul apartamentului după fiecare scumpire.
- 34) Să se calculeze TVA-ul pentru un produs, știind că prețul de vânzare al produsului este de 238 lei (procentul TVA-ul este de 19%).
- 35) După o reducere cu 10% un produs costă 99 lei. Să se determine prețul produsului înainte de reducere.
- 36) După două scumpiri succesive cu 10%, respectiv 20% prețul unui produs este de 660 lei. Să se determine prețul inițial al produsului.

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Prof. învă. preșc. Balea Livia-Valentina, GPP Nr. 1 Abrud

Grupa: mare

Tema anuală: ”Când, cum și de ce se întâmplă?”

Tema proiectului: Primăvara

Subtema: „În lumea insectelor”

Tema zilei: „De la omidă la fluture”

Forma de realizare: Activitate integrată

Tipul activității: evaluare

Durata: o zi

Activități de învățare:

ADP: Întâlnirea de dimineață: „Dacă aș fi insectă, aș vrea să fiu.... pentru că....”

Tranziție : numărătoare inversă (10-1)

Rutine: „Copii harnici”

ADE: DLC – „Omidă foarte flămândă” de Eric Carle- povestirea educatoarei

DS - „Numără și potrivește”- exerciții cu material individual

ALA: Știință: „Este fluturele o insectă?” (carte)

Artă : „Omidă uriașă”(modelaj)

„Fluture mobil” (decupare, lipire)

Joc de mișcare: „ Cu omida la plimbare”

Scop: Verificarea și consolidarea capacității de a înțelege și utiliza numere, cifre, întrebându-se un vocabular adecvat precum și a cunoștințelor despre viața insectelor.

Obiective operaționale:

ADE:

- Să asculte cu atenție expunerea educatoarei;
- Să relateze succesiunea logică a momentelor povestirii;
- Să asambleze imaginile pentru a obține rezumatul poveștii,
- Să numere crescător și descrescător în limitele 1-8 (1-5 pentru nivelul I);
- Să asocieze numărul la cantitate;
- Să recunoască cifrele;
- Să enumere în ordine zilele săptămânii;
- Să descrie ciclul de viață al unui fluture;
- Să decupeze după contur;
- Să lipească pe suportul plastic imaginile decupate;

ALA:

- Să recunoască părțile componente ale corpului unei insecte, demonstrând astfel că fluturele este o insectă;
- Să modeleze bile din plastelină asamblându-le astfel încât să obțină o omidă uriașă;
- Să lipească bucăți de hârtie colorată pe suport plastic și să decupeze după contur ;
- Să relaționeze cu partenerii de joc.

ADP:

- Să participe la dezbaterile problemelor puse în discuție;

Strategii didactice:

-Metode și procedee: conversația euristică, povestirea, exercițiul, problematizarea, Tehnica Fotolimbajului, Adevărat sau Fals, Turul Galeriei, **STAD (metoda învățării pe grupuri mici).**

-Materiale didactice: jetoane cu imagini, planșe suport, carte „Omidă foarte flămândă”, fișe de lucru individuale, lipici, foarfeci, creioane colorate.

Evaluare: fișe de lucru, observare sistematică, chestionarea orală

Scenariul zilei

Activitatea zilei va debuta cu primirea copiilor în grădiniță. Fiecare copil va fi salutat de educatoare și de ceilalți copii cu „Bună dimineata,!”. Până la sosirea tuturor copiilor din grupă, pe rând, cei deja sosiți vor fi invitați să treacă pe la centrul de interes Știință și să observe fișa pe care o au de lucrat. Răsucind fișa pe toate părțile copiii vor trebui să realizeze cum să o îndoie pentru a obține o cârtică din paginile căreia să descopere că „fluturile este o insectă”.

În zona Întâlnirii de dimineată copiii se vor așeza în cerc în jurul educatoarei. Se va realiza prezența copiilor, apoi cineva va prezenta vremea la Calendarul naturii. Educatoarea le va propune copiilor să se gândească ce insectă le-ar plăcea să fie și de ce. Se va insista la acel copil (sau copii) care își vor alege să fie fluturi. Din Cutia cu surprize un copil va extrage un măr. Surpriza va fi că din acel măr va ieși cântând o omidă. Se va anunța tema zilei „De la omidă la fluture”. Cu ajutorul numărătorii inverse copiii vor trece la centrul Artă unde vor avea de realizat două lucruri: un fluture pe care să lipească hârtie colorată, apoi să-l decupeze iar la final să-l atașeze de un pai astfel încât fluturile să-și poată mișca aripile; o omidă uriașă formată din bile de plastelină modelate de copii, atașându-i și piciorușe, ochișori, antene.

La momentul Rutine copiii harnici vor face curățenie la locul unde au lucrat, apoi se vor spăla pe mâini. După o scurtă înviorare va urma masa.

Îndemnați de educatoare, care îi anunță pe copii că surprizele nu s-au terminat, copiii se așează pe covor în zona bibliotecă unde vor începe activitățile pe domenii.

Desfășurarea activităților pe domenii experiențiale

I. Evocare:

Copiii vor fi invitați să găsească răspunsul la o ghicitoare al cărei răspuns corect va fi fluture. Apoi vor fi stimulați să găsească răspunsuri la diferite întrebări: Cum apar fluturii? Când zboară fluturii? Cu ce și de unde se hrănesc fluturii? Etc.

II. Realizarea sensului:

Educatoarea va da citire poveștii „Omidă foarte flămândă” folosindu-se de imaginile din carte. După ce copiii au ascultat textul vor fi invitați să răspundă la întrebări cu privire la textul audiat: De unde a apărut omida? Unde a pornit? Ce a mâncat în prima zi? În a doua zi?... Ce a mâncat în primele 5 zile? Ce a mâncat sâmbătă? Ce a făcut Duminică? Ce și-a construit omida? („cocon”- cuvânt de pus la dicționar) Ce a ieșit din cocon?...

Cu ajutorul Tehnicii Fotolimbajului se va trece la altă etapă a activității. Pe un panou va fi ilustrată o agendă a săptămânii în care va trebui notată activitatea omizii din fiecare zi. Pe o masă se vor afla mai multe jetoane cu imagini (fructe, cifre etc.) printre care și imagini care au legătură directă cu povestea. Copiii vor trebui să aleagă jetonul cu imaginea potrivită pentru ziua respectivă și să o așeze la locul ei pe panou verbalizând activitatea. De asemenea alt copil va alege cifra potrivită zilei și numărului de fructe din acea zi și o va așeza pe panou. Se va proceda astfel până se va completa agenda săptămânii.

Luni	Marți	Miercuri	Joi	Vineri	Sâmbătă	Duminică
1	2	3	4	5	6	7

După terminarea acestei sarcini copiii vor fi împărțiți în 4 grupe de către educatoare datorită faptului că nu este o grupă omogenă și se va lucra diferențiat. **(STAD)**

Folosindu-mă de numărătoarea inversă drept Tranziție voi așeza copiii la măsuțe, fiecare grup (după culoarea fluturelui din piept) își va găsi locul.

Prima grupă de copii, fiind de grupă mare-pregătitoare, va avea de rezolvat o sarcină mai dificilă: vor primi o fișă cu povestea împărțită în imagini care vor trebui colorate, apoi lipite pe altă planșă în ordinea evenimentelor din poveste. Tot ei vor mai primi o altă fișă cu buline cu cifre.

Acestea vor fi decupate apoi lipite pe altă planșă astfel încât să formeze o omidă, cu cifrele în ordine crescătoare.

A doua grupă de copii (de grupă mijlocie) vor trebui să coloreze jumătatea necolorată, să decupeze și să lipească fluturași în mulțimi (atâția cât le arată cifra).

A treia grupă (mică-mijlocie) va avea de lipit buline verzi pe cercurile care formează corpul omizilor și să lipească apoi omizile în ordine crescătoare după lungime pe o fișă separată.

A patra grupă de copii, care vin sporadic la grădiniță și care nu au format priceperi și deprinderi la nivelul vârstei lor, și cu care se lucrează mai mult pe socializare și integrare în grup, va primi jocuri de masă (Pattern's; zale și constelații), plastelină și o omidă de colorat sau fluture.

Toate lucrările vor fi afișate la un panou pentru a fi analizate în Turul galeriei.

III. Reflecția

Cu ajutorul tehnicii Adevărat/Fals se va realiza această parte a activității. Ea constă în următoarele: pe un panou împărțit în două pe verticală se află două buline, una roșie pentru adevărat și una albastră pentru fals. Copiii vor avea de ales din mai multe jetoane aflate pe o măsută câte un jeton. Sarcina primită este aceea de a lipi la Adevărat jetonul care face parte din poveste și este corect din punct de vedere al conținutului, și la Fals jetonul care nu corespunde (ex. Pe un jeton vor fi cinci căpșuni dar cifra de lângă va fi trei.)

ALA: -joc de mișcare „Cu omida la plimbare”: copiii se vor împărți numărând din doi în doi în două grupe. Fiecare grup își va alege un lider care va fi capul omizii, iar ceilalți prinzându-se de mijloc unul pe altul se vor apleca în față astfel încât să dea impresia că formează corpul. Sarcina primită este de a aduna fiecare omidă mere într-o cutie. Unii mere roșii iar alții mere verzi. Câștigă omida care reușește să adune prima merele.

Încheierea activității

În încheiere copiii vor fi apreciați pentru activitatea lor și recompensați cu câte un fruct dintre cele consumate și de către omidă, apoi vor urmări filmulețul „Omidă cea flămândă” prezentat la calculator.

PARTENERI ÎN EDUCAȚIE

Prof. Rusu Valentina Ionela, Colegiul Național „Horea, Cloșca și Crișan” Alba Iulia

Parteneriatul reprezintă procesul de colaborare dintre două sau mai multe părți care acționează împreună pentru realizarea unor interese sau scopuri comune. Conceptul de parteneriat educațional reprezintă o relație de colaborare, de cooperare, o comunicare eficientă între parteneri, înseamnă acceptarea diferențelor și desfășurarea de acțiuni comune cu scopul optimizării rezultatelor educației.

Parteneriatul educațional este esențial pentru soluționarea multiplelor probleme cu care se confruntă în prezent învățământul românesc. Colaborarea reală dintre resursele umane ale sistemului de învățământ, elevii unităților școlare, familiile elevilor, instituțiile guvernamentale centrale și locale, agenții economici, organizațiile nonguvernamentale, instituțiile religioase, alte instituții de cultură constituie cheia dezvoltării educației de calitate. Doar împreună, elaborând și desfășurând împreună proiecte de parteneriat, pot genera schimbarea treptată a unor valori, atitudini, principii, comportamente, care să contribuie la creșterea calității sistemului educațional românesc.

Ecaterina Vărășmaș prezintă „parteneriatul educațional ca o condiție a eficienței instituțiilor socio-educative bazate pe școală și comunitate” (2002, p. 138). Aceasta consideră că parteneriatul educațional este un concept și o atitudine în câmpul educației.

Conceptual, parteneriatul are în vedere:

- abordarea curriculară a educației;
- nevoia cunoașterii, respectării și valorificării diversității;
- accentuarea caracteristicilor subiectiv- individuale și identitatea socio- culturală a fiecărui individ.

Ca atitudine, parteneriatul presupune:

- acceptarea diferențelor și tolerarea opiniilor diferite;
- egalizarea șanselor de participare la acțiuni educative comune;
- comunicarea eficientă între participanți;
- interacțiuni acceptate de toți partenerii;
- colaborare (fiecare are alt rol);
- cooperare (interrelații și roluri comune).

Din punct de vedere al acțiunilor educative, parteneriatul se realizează între:

- instituțiile educației (școală, familie, comunitate);
- membrii ai comunității (cu influență asupra creșterii, dezvoltării și educării copilului);
- agenți educaționali (copii, părinți, cadre didactice, pedagogi, consilieri, terapeuți).

O prezentare originală a parteneriatelor, precum se poate observa în tabelul nr. 1., îi aparține lui Mircea Agabrian (2006, p.9-13). Acesta folosește “metafora pădurii” pentru a arăta cum școala, familia și comunitatea pot susține succesul elevilor.

Metafora pădurii

Tabelul nr.1

Copacii tinere cresc sănătoși când se dezvoltă într-un mediu caracterizat de diversitatea plantelor și animalelor, sol și hrană sănătoase, soare, aer și precipitații curate.	Sănătatea școlilor, familiilor și a comunităților ajută la asigurarea succesului elevilor. Fiecare parte cere suportul și colaborarea celorlalte ca să fie eficientă.
Copacii tineri au nevoie de sol, apă, plante, animale, soare.	Elevii tineri au nevoie de profesori, dar și de sprijinul familiei și al comunității.
Solul asigură hrana de care copacii au nevoie ca să se dezvolte. Calitatea solului este un factor important în determinarea calității vieții copacilor.	Elevii au nevoie să crească într-o familie sănătoasă, cu principii și valori corecte. Calitatea familiei determină calitatea vieții pentru elevi.
Diversitatea vegetală și animală a pădurii susține buna dezvoltare a copacilor tineri.	Comunitatea poate și trebuie să susțină copiii în dezvoltarea lor.
Soarele, ploaia și atmosfera ajută la creșterea și dezvoltarea tinerelor vârstare.	Școala este una din forțele primare însărcinate cu educația și dezvoltarea elevilor.
Copacii tineri vor deveni puternici fiind protejați de sistemul complex al ecosistemului pădurii.	Elevii vor avea succes dacă școala lucrează în colaborare cu familia și cu comunitatea.

E. Stănciulescu (2002, p.22) precizează că „de la sfârșitul anilor 1970, dezvoltarea personalității copilului este înțeleasă de cercetători ca rezultat al încrucișării unui ansamblu de factori, familiali, școlari, comunitari”. Relațiile de colaborare dintre acești factori contribuie la creșterea calității actului educațional, susținând elevii în procesul de dezvoltare și formare.

Teoria intersectării sferelor de influență a lui J. Epstein (1990) subliniază, o dată în plus, importanța acestei colaborări. Doar acționând împreună, școala, familia și comunitatea pot asigura toate nevoile copiilor. Studii efectuate atât în Europa, cât și în SUA, au evidențiat faptul că implicarea efectivă a familiei, a membrilor comunității în educația copiilor are un mai mare potențial de schimbare calitativă decât orice alt tip de reformă educațională instituțională.

Parteneriatele școală-familie-comunitate ajută profesorii în munca lor, contribuie la perfecționarea abilităților școlare ale elevilor, îmbunătățesc abilitățile educaționale ale părinților, dar și programele de studiu și climatul școlar, conectează familiile cu membrii școlii și ai comunității, dar și stimulează serviciul comunității în folosul școlilor.

Bibliografie

1. Agabrian, M. (2006). „Școala, familia, comunitatea”, Iași, Editura Institutul European.
2. Stănciulescu, E. (2002). „Sociologia educației familiale”, vol. I, Iași, Editura Polirom.
3. Vrășmaș, E. (2002). „Parteneriatul educațional”, București, Editura Didactică și Pedagogică.
4. Epstein, J.L. (1990). „School and family connections: Teory, research and implication for integrating sociologies of education and family”, New York, Hawort Press.

CONCEPTUL DE „DEFICIENȚĂ DE ÎNVĂȚARE”

Prof. înv. primar Pleșa Denisa-Elena, Liceul cu Program Sportiv „Florin Fleșeriu” Sebeș

Persoanele cu nevoi speciale constituie un câmp semantic complex și în schimbare. În literatura psihoeducatională se întâlnesc frecvent mai mulți termeni care, în funcție de modul în care este abordată problema persoanelor cu nevoi speciale, pot clarifica o serie de definiții semantice care contribuie la o înțelegere corectă și nuanțată a fenomenului luat în considerare.

Din punct de vedere medical – „deficiență” - înseamnă o afectare identificată prin metode și mijloace clinice sau cvasi-clinice, explorare funcțională sau altă evaluare a utilizării serviciilor medicale, care poate fi de natură senzorială, mentală, fizică, motorie, neuropsihologică sau lingvistică. Deficiența înseamnă pierderea, tulburarea anormală, permanentă sau temporară a unei structuri fiziologice, anatomice sau psihologice, care exprimă o stare disfuncțională, de obicei de semnificație patologică, stabilă sau persistentă, care afectează procesul de adaptare și capacitatea și calitatea școlii, profesional sau integrarea comunitară.

Deficiențele pot fi rezultatul unei boli, accidente sau circumstanțe educaționale nefavorabile (deficite psihoemoționale, comportament deviant dobândit, traume psihologice). Subiectul are nevoie de ajutor special pentru a se adapta la condițiile de viață din motive fizice sau psihologice. În absența unui astfel de sprijin, persoana cu vicii se expune adevăratelor sale posibilități. Termenii deficiență și defect sunt uneori confuzi. Deficiențele reprezintă ansamblul consecințelor pe care le provoacă deficiențele fizice sau psihice în evoluția psihosocială a unei persoane. Deficiența denotă o afecțiune, abatere de la norme, inadecvare, afectare a stării fizice sau mentale, dezavantaj cauzat de o deficiență asupra unei persoane. Deficitele de învățare care nu sunt recuperate în timpul școlii pot duce la probleme de adaptare socială și culturală mai târziu. Reabilitarea elevilor cu dificultăți de învățare este un proces complex condus de o echipă multidisciplinară de specialiști cu un plan adaptativ și individualizat bazat pe categoria de dificultate de învățare care se adresează. Dificultățile de învățare rezultă dintr-o interacțiune de factori, dintre care unii pot fi atribuite elevului însuși, iar alții personalului didactic (decizii luate, experiențe oferite, relația cu elevul).

Severitatea și tipul dificultăților de învățare variază în funcție de vârstă. Copiii preșcolari au, în general, probleme precum barierele lingvistice, definirea insuficientă a conceptelor și o dezvoltare cognitivă slabă. În primii ani de școală, elevii întâmpină dificultăți la diferite materii (citit, scris, aritmetică), dificultăți de concentrare și abilități motorii slabe (de exemplu, incapacitatea de a ține un stilou corect când scrie). În perioada adolescenței, conștientizarea unor

probleme duce la apariția unor tulburări socio-emoționale. În timpul adolescenței, agravarea dificultăților de învățare duce la deteriorarea imaginii de sine și la apariția unei anumite respingeri sociale, inclusiv a devianței.

În linii mari, educația specială se referă la un tip specific de educație pentru cei care nu au reușit să atingă nivelul educațional și social adecvat în timpul educației formale (temporar/pe tot parcursul școlarizării). În acest sens, învățământul special a devenit și un atribut al școlilor obișnuite pentru toți copiii cu dificultăți de învățare. Educația specială în sens restrâns se referă la educația școlară pentru copiii/elevii cu dizabilități prin instituții școlare speciale.

În concluzie, aplicând nivelul de cunoștințe prezente atât din științele educației cât și din psihologie în reabilitarea și remediarea problemelor existente la nivelul copiilor cu cerințe educative speciale și îmbinând cele două arii de interes interdependente, pedagogia și terapia ocupațională, care funcționează într-un sistem complex, putem aduce rezultate valoroase la nivelul atât de învățare cât și de integrare a acestor copii.

BIBLIOGRAFIE

1. Chelemen, I., (2006), Impactul psiho-social asupra familiei ca urmare a dizabilității copilului, Editura Universității din Oradea, Oradea;
2. Cocoradă, E., Voinea, M. (2009). Psihologia învățării. Copilul cu dificultăți de învățare;
3. Cristea Sorin, *Dicționar de pedagogie*, Chișinău–București: Grupul Editorial Litera, 2000
4. Cucoș Constantin (2014). *Pedagogie ediția aIII-a revizuită și adăugată*.Editura POLIROM
5. Gherguț, A. (2007). *Sinteze de Psihopedagogie specială*. București: Polirom.

STIMULAREA INTERESULUI PENTRU LECTURĂ ÎN CICLUL PRIMAR

Prof. învățământ primar Presecan Sabina Adriana, Școala Gimnazială Nr.3 Cugir

Acum, mai mult ca oricând, lectura are rivali redutabili care amăgesc cel mai mult pe cei mici. Televizorul, calculatorul și internetul au devenit repere pentru generațiile ultimilor ani. Aceste mijloace de informare rapidă și comodă acoperă deja o parte substanțială a timpului liber, care rămâne din ce în ce mai puțin. Fără a minimaliza importanța mijloacelor moderne de informare și culturalizare, ne punem întrebarea: mai este cartea „o făgăduință, o bucurie, o călătorie prin suflete, gânduri și frumuseți” cum afirma scriitorul român Tudor Arghezi? În condițiile în care poate trece neobservată, cui rămâne datoria de a repune cartea în drepturi?

Interesul pentru lectură se formează printr-o muncă în parteneriat școală –familie și presupune o muncă plină de perseverență, răbdare, voință, implicare. Gustul pentru lectură poate fi stimulat și cultivat încă de la vârste mici, astfel încât cartea să devină un prieten constant al copilului.

Factorii care influențează performanța elevilor în domeniul lecturii se referă la locul lecturii în programul școlar, diversitatea suporturilor de lectură, a materialelor didactice, utilizarea diverselor strategii pentru a determina elevii să exprime reacții proprii la textele citite, funcționarea bibliotecii școlare, accesul la calculator și la internet precum și atitudinea familiei față de lectură.

Scopul lecturii este să dezvolte gustul elevilor pentru citit și să-i facă să iubească cartea, să formeze în mod progresiv un tânăr cu o cultură comunicatională și literară de bază, capabil să comunice și să interacționeze cu semenii, să înțeleagă lumea din jurul său, să fie capabil să-si exprime gândurile, stările, sentimentele.

Criterii generale în selectarea și indicarea titlurilor pentru lectură se referă la gradul dezvoltării psihice al elevilor, la sfera de interese și preocupări ale elevilor, la capacitatea de înțelegere a mesajului conținut în opera literară precum și calitățile stilului pentru înțelegerea mai ușoară a mesajului.

În clasa a II a am utilizat modalități de lucru variate pentru stimularea interesului pentru lectură. Cele mai eficiente sunt:

- *conversația problematizată* - permite formularea de cerințe diverse: să formuleze întrebări pe care să le adreseze colegilor, să folosească cuvintele noi și expresiile artistice în contexte variate, să redea prin cuvinte proprii conținutul textelor citite, să recunoască ilustrațiile care înfățișează personaje sau scene din poveștile citite, să le așeze în ordinea desfășurării faptelor.

- *modelul de cititor* oferit de cadrul didactic – citirea / povestirea incitantă: cadrul didactic întrerupe pe moment citirea/povestirea, într-un moment de maximă atractivitate, lăsându-i pe elevi să-și imagineze continuarea întâmplării;

- *citirea în colectiv* se realizează de către învățător sau elevii care citesc corect și expresiv, având rolul de a aprofunda și purta discuții pe marginea lecturii citite;

- *concursurile de povestiri, recitări, ghicitori;*

- *jocurile literare* - sunt mijloace pasionante care-i invită pe copii la lectură. Pentru a participa la jocul „Cum se numește povestea?” sau „Recunoașteți personajul”, elevii trebuie să cunoască poveștile din al căror conținut sunt verificați;

- *jocul cu versurile* : învățătorul recită unu-două versuri dintr-o poezie, iar elevii continuă;

- *ghicitorile literare* -se citește un fragment și se cere elevilor să indice opera și autorul, sau să recunoască lectura al cărui erou principal este numit de învățător.

- *povestea comună* - elevii vor crea o poveste comună, fiecare elev își aduce contribuția sa;

- *medalioane literare* oferă prilejul de a cunoaște viața și opera unor scriitori, poeți;

- *fișa de lectură* cuprinde schematic repere ce dirijează lectura elevilor;

- *portofolii* pe tematici date, cuprinzând portretul unor scriitori, date biografice, aspecte esențiale din opera lor;

- *popularizarea cărților* apărute sau necunoscute elevilor. Învățătorul sau un elev face o recenzie a cărții, elevii își notează titlul și autorul pentru a o putea procura;

- *dramatizările* făcute după textele literare plac foarte mult copiilor, îi stimulează în citirea operelor pentru o bună interpretare a rolurilor. Dramatizările fac lecțiile mai frumoase, interesante, atractive, cunoștințele sunt însușite mai repede și mai temeinic, elevii contribuind ei înșiși cu idei originale în interpretarea unor roluri.

În cadrul activităților din cadrul disciplinei Comunicare în limba română, dar și a activităților extracurriculare elevii au fost provocați să participe la jocuri de rol și dramatizări sau chiar să facă singuri scenarii după citirea unor lecturi.

Exemplific astfel, punerea în scenă a unor lecturi plăcute de elevi: un fragment din Amintiri din copilărie- Ion Creangă- Pupăza din tei (joc de rol, clasa pregătitoare) Bubico – I. L. Caragiale (dramatizare, clasa I), Portretul colegei de bancă- Mircea Sântimbreanu (dramatizare- clasa a II a). Elevii au participat atât la redactarea scenariilor, cât și la realizarea costumelor/ recuzitei. Au fost încântați să participe ca mici actori, publicul fiind la început colegii din clasă, apoi colegii din alte clase, în final prezentând un mic spectacol și părinților.





Interesul pentru lectură se formează printr-o muncă în parteneriat școală – familie, nu vine de la sine, ci presupune o muncă plină de perseverență, răbdare, voință, implicare. Dăruirea profesională a dascălului e împlinită, dacă luăm în vedere spusele lui Alvin Toffle: „Dându-le copiilor libertatea de a se descoperi și de a-și exprima propria personalitatea, le oferiți darul măreției.”

BIBLIOGRAFIE

1. Molan, V. Bizdună, M. – Didactica limbii și literaturii române, Proiect pentru învățământ rural, 2006
2. Șerdeal, Ioan- Metodica predării limbii române la clasele I-IV, E.D.P., București, 1988
3. Șincan, E. Alexandru, Ghe.- Lecturi literare pentru ciclul primar- Îndrumător metodic pentru învățători, părinți și elevi, Ed. Gheorghe Alexandru, Craiova, 1993

PROIECT ERASMUS+, KEY TO MY CARRER BY HAVING INTELLECTUAL NORMS KEYCHAIN 2020-2023

Prof. Bolca Geanina, Școala Gimnazială „Constantin Brâncuși” Cluj-Napoca



Întâlnirea proiectului a avut loc în România la Școala Gimnazială „Constantin Brâncuși” Cluj-Napoca, în perioada 20-23 septembrie 2022 și a cuprins patru zile de întâlnire. La întâlnirea de lucru au participat reprezentanți ai țărilor partenere din Turcia, Suedia, Serbia și Letonia, constând în grupuri de profesori și elevi.

În prima zi, marți, 20 septembrie, grupurile Erasmus de profesori și elevi au fost întâmpinate de gazdele române la Școala Gimnazială „Constantin Brâncuși” din Cluj-Napoca. Tuturor

participanților, atât elevilor, cât și profesorilor, li s-a făcut o prezentare despre România, Municipiul Cluj-Napoca și trăsăturile naționale românești. Li s-au prezentat, de asemenea, date despre sistemul educațional din România, informații despre Școala Gimnazială Constantin Brâncuși, despre proiectele și activitățile elevilor, iar după aceea s-a realizat un tur al școlii.

Elevii au făcut separat o primă activitate interactivă numită Exploratorii viitorului. După aceea, studenții au fost împărțiți în patru grupuri mixte, adică grupuri formate din studenți din fiecare țară și au primit sarcina de a lucra împreună și de a realiza vlog-uri care au inclus imagini și filme de la întâlnirea Erasmus din România. Au fost nevoiți să aleagă un reprezentant care să prezinte vlogul în ultima zi tuturor participanților la întâlnire. Între timp, profesorii au avut o întâlnire pentru a discuta aspecte legate de proiect, cum ar fi concursul de fotografii și afișe și pentru a primi linii directoare pentru realizarea acestora. Profesorii au discutat despre publicația *Jobs of the Future*, publicație care trebuia realizată de echipa din România.

În a doua zi, miercuri, 21 septembrie, grupurile Erasmus de profesori și studenți au vizitat o instituție privată de învățământ și anume Liceul Elf. Aici, elevii au putut vedea săli de clasă și facilități moderne de predare, laboratoare și bibliotecă. Și, totodată, li s-a făcut o prezentare despre școală și, de asemenea, despre rețeaua Elf de grădinițe și școli private care există în orașul Cluj-Napoca. Ulterior, au vizitat Accenture Software Industrial Solutions, o companie IT bine cunoscută la nivel mondial. Aici elevilor li s-a făcut o prezentare cu privire la brațul robotizat și fiecare dintre ei a apucat să testeze brațul robotizat și să discute ce poate să facă acesta. Seara a fost organizată o vizită la Observatorul Astronomic al Universității Babeș-Bolyai, iar profesorilor și studenților li s-a făcut o prezentare despre observațiile astronomice, precum și despre telescopul puternic de care dispune observatorul.

În a treia zi, grupurile Erasmus au vizitat Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară din Cluj-Napoca. Li s-a făcut o prezentare a Universității și le-au fost prezentate diferite laboratoare, inclusiv unul care produce probiotice. Ulterior, grupurile Erasmus au vizitat Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca și au fost prezentate experimente de chimie.

În a patra zi, vineri, 23 septembrie, grupurile Erasmus au vizitat Biblioteca Universitară din Cluj-Napoca unde li s-a făcut o prezentare a bibliotecii și a istoriei acesteia. Ulterior, au fost duși într-un tur al bibliotecii și li s-au arătat diferitele sectoare. Ziua a continuat cu vizita la Muzeul Zoologic al Universității Babeș-Bolyai unde studenții și profesorii au putut admira diversele exponate. Ulterior, toți au vizitat Facultatea de Geografie a Universității Babeș-Bolyai și au avut ocazia să afle despre o stație meteorologică didactică. Vizita a continuat cu Grădina Botanică a Universității Babeș Bolyai, iar grupul Erasmus a putut admira diversele specii de flori și plante.

După-amiaza, a avut loc o întâlnire finală de proiect cu scopul de a face schimb de feedback și de a exprima opinii și concluzii. Elevii și-au prezentat vlogurile. O scurtă activitate a fost susținută de coordonatorul de proiect român intitulată „Semnalul semnalelor și arborele prieteniei”. Toți participanții au primit certificate de participare de către echipa de proiect din România.

EDUCAȚIA STEAM ȘI PROIECTAREA E-R-R

Prof. Căndea Tereza – Colegiul Național „Lucian Blaga” Sebeș

Proiectarea didactică cea mai eficientă pentru dezvoltarea educației steam este cea bazată pe **modelul ERR**, adică **evocare, realizarea sensului, reflecție**. „Evocarea corespunde intrării în lecție și este intitulată *PRE-TEXT* (...) realizarea sensului este marcată de titlul *CON-TEXT*, (...)”

iar reflecția este denumită sugestiv *EXTRA-TEXT*¹.

Prima fază se numește **faza evocării**. La orele la care se folosește acest cadru, în etapa evocării, elevilor li se cere deseori să facă brainstorming și să alcătuiască liste cu ceea ce știu sau cred că știu, ca punct de plecare (metoda K-W-L sau Știu-Vreau să știu-Am învățat). Uneori brainstorming-ul se face individual, alteori în perechi și apoi cu întregul grup. Cineva scrie ideile grupului pe tablă, acceptând toate ideile, fie că sunt corecte, fie că nu. Profesorul poate extrage unele idei de la elevi punând întrebări despre anumite lucruri care nu au fost discutate, dar care sunt relevante în lectură. În această etapă este important ca profesorul să se abțină de la a vorbi, în măsura posibilului, lăsându-i-i pe elevi să vorbească. Rolul profesorului este de a îndruma și extrage ideile, precum și de a-i asculta cu atenție pe elevi. În această primă fază se realizează mai multe activități cognitive importante. Întâi, elevii sunt implicați activ în încercarea de a-și aminti ce știu despre un anumit subiect. Aceasta îi obligă să-și examineze propriile cunoștințe și să înceapă să se gândească la subiectul pe care în curând îl vor examina în detaliu. Importanța acestei implicări inițiale va deveni mai clară odată cu descrierea celorlalte două faze. Oricum, important este faptul că, prin această activitate inițială, elevul stabilește un punct de plecare bazat pe cunoștințele proprii, la care se pot adăuga altele noi. Acesta este esențial, dat fiind că orice cunoștințe care persistă sunt înțelese în contextul a ceea ce este deja cunoscut și înțeles. Informațiile prezentate fără un context sau cele pe care elevii nu le pot corela cu altele deja cunoscute sunt cele care se uită foarte repede.

„Procesul de învățare este un proces de conectare a noului cu ceea ce este deja cunoscut. Cei care învață își clădesc înțelegerea lucrurilor noi pe fundamentul oferit de cunoștințele și convingerile anterioare. Astfel, ajutându-i pe elevi să reconstruiască aceste cunoștințe și convingeri anterioare, se poate clădi un fundament solid, pe care să se construiască înțelegerea pe termen lung a noilor informații. În felul acesta se scot la lumină neînțelegerile, confuziile și erorile de cunoaștere care nu devin evidente fără examinarea activă a cunoștințelor și convingerilor deja existente.”²

Învățarea este un proces activ și nu unul pasiv. Pentru ca înțelegerea critică, de durată, să aibă loc, elevii trebuie implicați activ în procesul de învățare. Prin implicare activă se înțelege că elevii devin conștienți de propria lor gândire și își folosesc limbajul propriu. Ei trebuie să-și exprime cunoștințele scriind și/sau vorbind. În felul acesta, cunoștințele fiecăruia sunt conștientizate și este scoasă la suprafață „schema” preexistentă în gândirea fiecăruia în legătură cu un anumit subiect sau idee. *„Formulând această schemă în mod conștient, elevul poate să coreleze mai bine informațiile noi cu ceea ce știa deja, deoarece contextul necesar pentru înțelegere a devenit evident.”³*

A doua fază a cadrului pentru gândire și învățare este **realizarea sensului**. Aceasta este faza în care cel care învață vine în contact cu noile informații sau idei. Acest contact poate lua forma lecturii unui text, a vizionării unui film, a ascultării unei cuvântări, a efectuării unui experiment etc. Aceasta este și faza de învățare în care profesorul are influența cea mai redusă asupra elevului, care trebuie să-și mențină implicarea activă în învățare în mod independent. Sarcina esențială a acestei a doua etape, realizarea sensului, este, în primul rând, de a menține implicarea și interesul stabilite în faza de evocare. A doua sarcină esențială este de a susține eforturile elevilor în monitorizarea propriei înțelegeri.

A treia fază a cadrului este **faza reflecției**. Adesea uitată în predare, ea este la fel de importantă ca și celelalte. În această etapă, elevii își consolidează cunoștințele noi și își restructurează activ schema pentru a include în ea noi concepte. Aceasta este faza în care elevii își însușesc cu adevărat cunoștințele noi. Aici are loc învățarea durabilă. Învățarea este caracterizată de

¹Adrian Nicolae Romonți (coord.), Mihaela Popa, Stănuța Nicoleta Popa, *Limba și literatura română. Auxiliar pentru clasa a X-a structurat pe modelul E.R.R.*, București, Editura Delfin, 2014, p. 5.

²*Ibidem*, p. 13.

³*Ibidem*, p. 14.

schimbare, o schimbare autentică și durabilă. Această schimbare se petrece doar când cei care învață se implică activ în restructurarea schemelor lor pentru a include în ele noul.

Scopul acestei faze este de a genera un schimb de idei sănătos între elevi, prin care să le dezvoltăm vocabularul și capacitatea de exprimare, precum și să le expunem diverse scheme pe care ei să le analizeze în timp ce și le construiesc pe ale lor. Permițând discuțiile în etapa de reflecție, elevii se confruntă cu o varietate de modele de gândire. *„Este un moment al schimbării și reconceptualizării în procesul de învățare. Expunerea la multiple moduri de integrare a informațiilor noi în acest moment are ca efect construirea unor scheme mai flexibile, care pot fi aplicate mai bine în practică”*.⁴

Această structurare a demersului didactic, extrem de utilă și în lecțiile bazate pe teoria inteligențelor multiple, are o componentă educativă majoră: *„modifică radical relația profesor-elev, relația elev-elev, relația eu-ceilalți”*⁵.

BIBLIOGRAFIE:

Romonți, Adrian Nicolae (coord.), Mihaela Popa, Stănuța Nicoleta Popa, *Limba și literatura română. Auxiliar pentru clasa a X-a structurat pe modelul E.R.R.*, București, Editura Delfin, 2014.

ROLUL MUZICII SACRE ÎN DEZVOLTAREA PERSONALITĂȚII COPILOR. ACTIVITATE EDUCATIVĂ EXTRAȘCOLARĂ

Prof. Sgubea Luminița, Școala Gimnazială Nr.3 Cugir

În perioada 13-16 iunie 2023, la Școala Gimnazială Nr.3 Cugir a fost derulat proiectul *„Rolul muzicii sacre în dezvoltarea personalității copiilor”*. Proiectul educațional, inițiat și derulat de către d-ra prof. Sgubea Luminița, în colaborare cu psihologul școlii, prof. Cîmpean Cristina și cu Parohia Ortodoxă Nr.7 Cugir, a avut ca scop conștientizarea și înțelegerea rolului pe care îl are muzica sacră în formarea personalității copiilor.

Muzica este calea contemplației naturale prin care, de la cele sensibile, ne ridicăm către cele inteligibile. Singura rațiune de a fi a muzicii este faptul de a ne conduce la Adevăr. Muzica sacră așadar, împreună cu o adevărată viețuire creștinească, poate fi un mijloc de educare a sufletului, de pregătire a acestuia pentru primirea Adevărului. Nu muzica în sine - înțeleasă ca succesiune de note - transformă pe om, ci puterea acesteia, mai bine zis duhul pe care ea îl transmite. În realizarea proiectului am pornit de la întrebarea : *Ce le lipsește elevilor pentru a fi mai plini de bucuria de a învăța și descoperi valorile autentice ale vieții?* Oamenii de astăzi, în general, și nu doar tinerii și copiii, trăiesc fără a se bucura de viață. Bucuria unei vieți autentice este deseori înlocuită cu surrogate care satisfac un timp scurt dorul după etern. Unele din falsele surrogate ale veseliei sunt și genurile de muzică ascultate de mulți copii astăzi, genuri care nu le pot da nici educație și nici o bună calitate a vieții lor interioare.

Coordonatorii proiectul și-au propus să prezinte elevilor genurile de muzică pe care le ascultă tinerii, locul cântecului religios în viața lor, cum poate deveni cântecul religios o bună metodă didactică în însușirea valorilor creștine precum și câteva referințe de-a lungul istoriei ale rolului muzicii în educație. În acest sens, ca obiective urmărite în derularea proiectului amintesc:

⁴*Ibidem*, p. 15.

⁵*Ibidem*, p. 52.

explicarea rolului muzicii sacre în viața copiilor; dezvoltarea la elevi a competențelor de sensibilizare și expresie culturală și identificarea și descrierea efectelor muzicii sacre asupra stărilor emoționale ale copiilor.

Grupul țintă l-au constituit elevii ciclului gimnazial ai instituției, personalul didactic al școlii precum și părinți și membri ai comunității locale. *Beneficiarii* direcți au fost elevii ciclului gimnazial și cadrele didactice ale instituției de învățământ. Beneficiarii indirecți au fost familiile elevilor și comunitatea locală. Ca *parteneri* ai proiectului amintesc: Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Alba, Parohia Ortodoxă Nr.7 Cugir, Centrul Cultural Cugir precum și Consiliul elevilor școlii. Ca *rezultate așteptate* amintesc: conștientizarea elevilor cu privire la rolul pe care îl are muzica sacră în formarea personalității copiilor precum și implicarea activă a părinților și membrilor comunității în viața școlii. *Evaluarea* a fost realizată prin întocmirea portofoliului proiectului iar *mediatizarea* s-a făcut în cadrul ședințelor cu părinții. *Continuitatea și sustenabilitatea proiectului*: proiectul se va desfășura anual în vederea conștientizării elevilor, părinților și cadrelor didactice ale instituției în ceea ce privește rolul pe care îl are muzica sacră în formarea personalității copiilor.

Planificarea activităților:

Nr. crt.	Tema	Activitatea	Termen	Responsabili
1.	<i>Pregătirea pentru realizarea activităților proiectului</i>	-realizarea materialelor informative; -stabilirea responsabilităților în cadrul proiectului; - popularizarea activităților.	12-13 06.2023	Prof. Sgubea Luminița Prof. Cîmpean Cristina
2.	<i>Prezentarea instrumentelor muzicale și a rolului pe care muzica îl are în dezvoltarea inteligenței copiilor</i>	-întâlniri cu elevii ciclului gimnazial realizate la Centrul Cultural Cugir; -prezentarea instrumentelor muzicale aflate în patrimoniul Centrului cultural Cugir; -întrebări și discuții libere	14.06.2023	Prof. Sgubea Luminița Inspector de specialitate Oprișiu Silviu, Centrul Cultural Cugir
3.	<i>Incursiune în spațiul muzicii sacre</i>	-prezentarea importanței muzicii sacre în formarea personalității copiilor	15.06.2023	Preot dr. Cebotari Adrian, Parohia Ortodoxă Nr.7 Cugir Prof. Sgubea Luminița
4.	<i>Roadele muncii</i>	-Bilanțul activității; -Realizarea unei expoziții cu lucrările elevilor	16.06.2023	Prof. Sgubea Luminița Prof. Cîmpean Cristina

Echipa de proiect:

Coordonator: Prof. Sgubea Luminița- profesor de religie, Prof. Cîmpean Cristina, consilier școlar

Parteneri: Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Alba, Parohia Ortodoxă Nr.7 Cugir, Centrul Cultural Cugir, Consiliul Elevilor școlii, Comitetul de părinți al școlii.

Colaboratori: elevii ciclului gimnazial, cadre didactice din unitatea de învățământ.



PREȘCOLARUL ȘI LUMEA MINUNATĂ A POVEȘTELOR

Prof. înv. preșcolar Filip Ancuța Diana

Povestirile influențează în mod indirect și estetica comportării copiilor, contribuie la lărgirea orizontului de cunoaștere prin multitudinea de aspecte din ambianța înconjurătoare la care face apel. În procesul ascultării unei povestiri este antrenată în mare măsură activitatea psihică a copilului. Copilul urmărește cu atenție datele povestirii, memorează, compară, analizează diferite situații, stabilește pe plan mintal unele relații fapte, însușiri ale personajelor. Astfel, este antrenată și gândirea copilului, devenind capabil de a înțelege faptele, gândurile și sentimentele personajelor.

Povestea este o deosebită modalitate de cunoaștere a lumii, este un mijloc de comunicare și o bună metodă de instruire. Ea conține adevărurile fundamentale ale vieții. Poveștile depășesc hotarele spațiului și timpului, fiind prima hrană spirituală a copilului care îl învață să judece; o poveste bine spusă poate amuza, demonstra și dezarma.

Poveștile îmbogățesc deprinderile de a comunica, îmbogățesc vocabularul, cultivă sentimente frumoase, stimulează imaginația și creativitatea, educă spiritul de sacrificiu, altruism, solidaritate, dreptate. Pune baza concepției despre lume și viață.

Se înțelege că gustul pentru lectură se formează timpuriu și de aceea în grădiniță informațiile sumare legate de mediul înconjurător sau istorie se transmit prin intermediul povestioarelor. Acestea fac trecerea de la lumea fabuloasă a poveștilor din grădiniță la cea reală. Contactul cu poveștile educatoarei conduce la dezvoltarea gustului pentru frumos, la îmbogățirea vocabularului, la creativitate.

Grădinița este unul dintre factori decisivi în educarea copiilor prin frumos pentru valoare. Intrând „în lumea poveștilor”, copiii vor învăța să deosebească binele de rău, adevărul de minciună, faptele bune de cele rele; vor devenii mai atenți, mai sensibili, încep să-și formeze percepțiile morale. Este de dorit ca preșcolarii și elevii să-și facă din cărți, cei mai buni prieteni, să le dezvolte discernământul în selecția valorilor. În grădinița de copii se desfășoară două tipuri de povestiri:

- povestirile educatoarei;
- povestirile copiilor: repovestire și povestirea creată de copii

Prin intermediul povestirii, copilul se eliberează de egocentrism întrucât se identifică în plan imaginar cu personajele în care găsește ceva din el însuși, și ceva din personaje în el. Pentru preșcolar, adultul care îi citește povestea este și autorul, martorul întâmplărilor povestite, magicianul care deschide ușa unei lumi nebănuite, actorul, și mai ales modelul de vorbire și povestire.

Cele mai frecvente tipuri de povestiri create și practicate în grădinița de copii sunt povestirile create pe baza unui șir de ilustrații și povestirile cu început dat. Tematica poveștilor create de copii după modelul educatoarei poate fi legată de: fapte cotidiene, întâmplări, momente trăite de copii, de familia acestora sau de prieteni; întâmplări din viața animalelor.

Copiii trebuie să-și imagineze locuri, întâmplări, fapte care s-au petrecut sau se pot petrece în viitor, ca în lumea reală, ca în filme de desene animate ori ca în vis. Copilul este independent în expresie, își manifestă nestingherit inițiativa, spontaneitatea și fantezia inepuizabilă. Atitudinea creatoare pe care o are față de limbaj depinde de natura mesajului pe care îl transmite și de posibilitățile sale intelectuale, lingvistice, afective. Povestirile lui sunt scurte, fără divagații, fără explicații întinse, oarecum incorecte dar uneori pot avea o savoare deosebită. Sunt situații în care, prin povestirile create, proiectează asupra personajelor, propriile sale dorințe, preferințe, probleme.

În concluzie, în grădinița de copii povestirea este folosită atât ca metodă de expunere și comunicare de cunoștințe, cât și ca formă de activitate destinată cunoașterii mediului și dezvoltării vorbirii preșcolarilor.

Preșcolarii sunt fermecați de lumea fantastică a basmelor și povestirilor, le ascultă cu aceeași plăcere chiar dacă sunt repetate și își manifestă întotdeauna dorința ca ele să dureze cât mai mult. Prin povești, copiii reușesc să se elibereze de impresiile nemijlocite și au posibilitatea să-și reprezinte obiecte și fenomene pe care nu le-au perceput niciodată.

Cu ajutorul lor, se exersează modalitățile de prelucrare a reprezentărilor în imaginație, se face transpunerea în lumea acestor ființe în care eroii acționează în concordanță cu imaginația fecundă a copiilor, în care ființele apropiate și îndrăgite (cățelușul, iepurașul) sunt întotdeauna bune, puternice și îndrăznețe, în care binele și dreptatea triumfă. Atitudinea copiilor față de conținutul fantastic al basmelor nu rămâne aceeași pe parcursul perioadei preșcolare. Preșcolarii de vârstă mică acceptă fără discernământ critic conținutul basmului, ca și când acesta ar corespunde realității (scaunul și masa desenează, urșii vorbesc, etc). Cunoștințele lor sărace despre realitate nu le permit o separare precisă a imaginilor fanteziei de realitate.

În concluzie, se poate reține că rolul și importanța povestirilor – ca activități organizate – constă în valoarea lor cognitivă, etică și estetică, prin care se exercită o puternică înrâurire asupra întregii personalități a copiilor.

Bibliografie:

- Ministerul Educației și Învățământului, Programa activităților instructiv-educative în grădinița de copii, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1987.
- Revista, Învățământul preșcolar, nr.1-2/1992.
- Bocoș, M., Catalano, H., Pedagogia învățământului primar și preșcolar, Presa Universitară Clujeană, 2006.
- Bratu, B., Preșcolarul și literatura, E.D.P., București, 1977.
- Bratu, B., Creativitatea copilului, Ed. Enciclopedică Română, București, 1969.